

Arcok, hangok a sóbánya árnyékából

Parajd él, és élni akar

Fotó: Nagy Tibor

Miután a víz néhány hete átvette az uralmat a parajdi sóbánya fölött, a Sóvidék szívében leállt az élet. A természeti katasztrófa okozta vészhelyzet fejleményeiről, illetve az országos hatóságok válaszreakcióiról folyamatosan tájékoztattuk, tájékoztatjuk olvasóinkat, ezúttal azonban azoknak a helyi hangoknak szeret-

tünk volna teret adni, amelyekből legfeljebb foszlányok jutnak időnként a nyilvánosság elé.

Nagy Székely Ildikó

(Folytatás a 9. oldalon)

Ne feledje
idejében megújítani
előfizetését!
Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
féláron,
mint ha
megvásárolná!

A Kis-Küküllő sótartalma stabil értéket mutat

A Maros Megyei Prefektúrán a jelenlegi helyzetet Barabási Antal-Szabolcs prefektus és Sipos Levente, az Aquaserv vízszolgáltató vállalat igazgatója, valamint Buhăianu Cristian-Mihai, a katasztrófavédelmi felügyelőség ezredese sajtótájékoztatón ismertette.

A folyamatos újítás jegyében

Neves hazai és külföldi szakemberek részvételével tartották meg idén 25. alkalommal a CardioNET országos kardiológiai konferenciát június 4–6-a között a sáromberki Teleki Konferenciaközpontban.

Program már van, csapat még nincs

A CSU Medicina egy év után tér vissza az élvonalba, azonban még semmilyen információ nincs arról, hogy milyen keretre támaszkodhat.

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készületek látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

AKTUÁLIS

Hiánykeltetők

Benedek István

Közhelyszámba megy, hogy az ország gazdasági helyzete katasztrofális, a miénknél nagyobb államháztartási hiánya az egész földrészen csak a háborúban álló ukránoknak van, és újabban egyre gyakrabban kerül szóba, hogy uniós alapoktól fogunk elesni, ha a következő kormány nem tesz határozott lépéseket a hiány felszámolására. Az épp zajló kormányalakítási tárgyalásokon már folyik az ötletbörze a megszorításokat illetően, és a zűr van akkora, hogy a kormányfői székhelyre nincs tolatkodás. Ennek a hiánynak az egyik összetevője az adócsalás, és egy jelentés ennek a hátterére világított rá.

A napokban a számvevőszék tett közzé egy jelentést, amelyben szokatlanul kemény kritikával illette az adóhatóságot. A dokumentumból az derül ki, hogy a szakhatóság orra előtt ezres nagyságrendben bújtatják az adós cégeket. A számvevőszékiek beazonosítottak több olyan fővárosi címet, ahol ezrével vannak bejelentve vállalkozások. No nem a néhai New York-i iker-tornyokhoz hasonló irodaházakra kell itt gondolni, bár kéne egy legalább akkora épület székhelynek 6000 egyéni vállalkozó és 2400 egyéb cég befogadására. Itt a vadkeleten ennyi üzlet megfér egy sima bukaresti tömbházlakásban is. És több ilyen cégtenyészetet is találtak a számvevőszékiek. Összesen több mint 47 ezer céget leltek ilyen gyanús székhelyekre bejegyezve, túlnyomó részüket a fővárosban. Nagy részük elméletileg héafizető, és közös tulajdonságuk, hogy tartoznak az államnak, 2023-as adatok szerint összesen 30 milliárd lejjel. Az érdekes a dologban az, hogy az adatokat a

(Folytatás a 3. oldalon)

JÚNIUS

12

CSÜTÖRTÖK

Ma **VILLÓ**,
holnap **ANTAL** és **ANETT** napja

Az év **163.** napja, hátravan **202** nap

IDŐJÁRÁS

Részben felhős
Hőmérséklet:
max.: **25 °C**
min.: **10 °C**

naptár

Isten éltesse!

ANTAL: latin eredetű férfinév, a római Antonius nemzetségnévből származik, amelynek eredeti jelentése ismeretlen.

ANETT: az Anna francia becenevéből ered.

VALUTAÁRFOLYAM BNR: 2025. június 11.	
1 €	5,0251 lej
1 \$	4,3941 lej
100 Ft	1,2543 lej
1 g arany	471,0407 lej

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében:

Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

M E G Y E I H Í R E K

Alzheimer Café – Egészségmegőrzés a kánikulában

Egészségmegőrzés a kánikulában – ezt a témát járják körbe az Alzheimer Café rendezvényen, amelyre június 18-án, szerdán 17.30-tól kerül sor Marosvásárhelyen, a Gyulafehérvári Caritas Mărași utca 36. szám alatti székházában. Hogyan hat ránk a kánikula? Hogyan lehet biztonságban a demens beteg a hőségben is? Mire kell odafigyelnie a hozzátartozó gondozónak? Hogyan előzhető meg a dehidratáció? Mit tehetünk a demenciában szenvedő beteg jólléte érdekében a nyári időszakban? – ilyen és ehhez hasonló kérdésekre kaphatnak válaszokat, hasznos gondozási tippeket az Alzheimer Café résztvevői. A rendezvény meghívottai: Szigyártó Adrienn pszichológus, Horváth Kovács Ildikó egészségügyi asszisztens és Cosma István pszichológus, mentálhigiénés szakember. Az esemény ingyenes, de előzetes regisztrációhoz kötött. Érdeklődni és jelentkezni a 0741-258-194-es telefonszámon lehet hétköznapokon 8 és 15 óra között.

Vasárnaponként lezárják a főteret

Június 8-ától augusztus végéig minden szombaton este 8 órától vasárnap este 10 óráig lezárják a közúti forgalom elől Marosvásárhely főterét. A lezárt szakasz a két katedrális közötti területet és a környező utcákat érinti, amelyek ez idő alatt gyalogosövezetté alakulnak. A cél, hogy a városközpont élő közösségi térré váljon, ahol a lakók pihenhettek, találkozhatnak egymással, valamint különféle családi, kulturális és sportprogramokon vehetnek részt – közölte a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal.

Summer Makers' Market

A marosvásárhelyi vár udvarán második alkalommal kerül sor a Summer Makers' Market nevet viselő vásárra. A rendezvény június 14-én 11 órakor kezdődik, és 15-én 19 órakor ér véget. Célja a helyi és regionális kézműves közösségek népszerűsítése, tartalmas, kreatív és családbarát programok kíséretében. A kézművesvásáron közel 60 alkotó mutatja be és kínálja termékeit, lesznek tematikus workshopok, koncertek, valamint különféle gasztronómiai meglepetések. A látogatók számos interaktív kézműves-foglalkozáson vehetnek részt, többek között makramé-, bőrműves, tufting, hímző- és újrhasznosító workshopokon. A programot szombat este egy könnyed, nyári DJ-szett zárja, vasárnap 13 órától a Karaván zenekar koncertje teremt jó hangulatot. A rendezvény ingyenesen látogatható, ugyanakkor a workshopokon való részvétel korlátozott férőhelyes, ezért előzetes regisztrációt igényel.

JazzEst a várban

A JazzEst a várban koncertsorozat következő eseményén, június 14-én, szombaton 19 órától két együttes, a Dzsingisz Quartet & Ségercz Ferenc, valamint a Luiza Zan & Gyárfás István Trió lép színpadra a marosvásárhelyi várban. Az eseményre a belépés ingyenes.

Hírszerkesztő: Menyhárt Borbála

Fiatal tehetségek

Növendékek évváró hangversenye

Csiky Csaba

Remus Grama 20 éve aktív tagja a Marosvásárhelyi Állami Filharmoníának... Ahol minden évben a Fiatal tehetségek című hangversenyen a marosvásárhelyi zeneiskola legtehetségesebb zenészei mellett remekel, valamint az intézmény által rendezett leckeangversenyeket is vezeti mint karmester. Ezeknek az évváró hangversenyeknek a műsora az egymással versenyző szép produkciók közül mintegy versenyen kívül emelkedik ki, a tanár itt épp olyan büszke lehet tanítványaira, mint a tanítványok tanárurukra.

Fennállása óta mindig kiemelkedő produkciónak is számított az évváró műsora a kisteremi audíciók sorában, majd a nagyteremben, ahol az iskola zenekara kísérte a szólistát, majd amikor annak létszáma túlzottan lecsökkent, a filharmonia besegített, hiszen a zenekar tagjaiból került ki a tanári kar nagy része. Most Remus Grama irányítja sok tehetséggel a zeneiskolai produkciókat.

Hat növendék hat produkcióját hallgathattuk: George Miklosik – gordonka, Domahidi Anna – hegedű, George Birlean – oboa; szünet után Mihai Bucur – szaxofon, Mihálydeak Sarolta – hegedű és Maria Oltean – zongora.

Sorrendben Haydn-, Wieniawski-, Richard Strauss-, Jean-Baptiste Singelee-, Saint-Saëns- és Beethoven-művek egy-egy tétele került előadásra Remus Grama professzionális vezényletével. Egymással versenyző, szép produkciókat hallgathattunk. Csupa elsőrendűen képzett hangszeres. Fantáziával, fiatalos romantikával, belső megindultsággal játszó fúvósok, pompás, virtuóz lendületű vonósok, pompásan kiegyenlített pianisztikus kultúrájú zongorista. A valamikori növendék nosztalgiájával figyeltem Grama kedves záró show-ját és örültem zenekultúránk fennmaradt dicsőségének.

Az Erdélyi Hagyományok Háza szabadegyeteme Nyárádszentlászlón

A felvétel a 2023-as nyári egyetemen készült

A budapesti Hagyományok Háza és az Erdélyi Hagyományok Háza Alapítvány szabadegyetemet szervez a népi kultúra népszerűsítését feladatul vállaló erdélyi civil szervezetek és intézmények képviselőinek, népzene-szeknek, néptáncosoknak, kézműveseknek, mesemondóknak, muzeológusoknak, pedagógusoknak.

A 2020–2023 között Mikházi Sza-

badegyetem névvel megrendezett esemény 2025-ben megújul, az Erdélyi Hagyományok Háza Szabadegyetem címet viseli, és ettől az évtől új helyszínen jelentkezik, Nyárádszentlászlón, a Pásztortűz panzióban szervezik meg június 20–21-én.

Az idei szabadegyetem központi témája a népi kultúra különböző területei és azok kapcsolata a digita-

lizációval, különös tekintettel annak múzeumi, adatbázis-alapú, néptáncal kapcsolatos és pedagógiai vonatkozásaira.

A szakmai fórumon a részvétel ingyenes. Az esemény részletes programja elérhető az alapítvány weboldalán: www.ehh.ro/ Erdélyi Hagyományok Háza Szabadegyetem – 2025 – Erdélyi Hagyományok Háza.

RENDEZVÉNY

Mága Zoltán jótékonyági koncertje

A közelmúltban Székelyföld több települését súlyos árvíz sújtotta, ennek következtében számos család került nehéz helyzetbe. Az érintettek támogatására Mága Zoltán hegedűművész, sztárvendégeinek közreműködésével, az RMDSZ marosvásárhelyi szervezetével közösen jótékonyági koncertet szervez június 14-én, szombaton 19 órakor a marosvásárhelyi Kultúrpalota nagytermében. A jótékonyági koncertre szóló jegyek egységesen 50 lejbe kerülnek, és június 10-től, keddtől vásárolhatók meg Marosvásárhelyen, a Dózsa György utca 9. szám alatt, a marosvásárhelyi RMDSZ székházának első eme-

letén. A koncert teljes bevételét az árvízkárosultak megsegítésére ajánlják fel. Az eseménnyel kapcsolatos további információk a 0365/434-390-es telefonszámon kérhetők.

Adománygyűjtő verses est

Június 13-án adománygyűjtő verses estre kerül sor a Bolyai téri unitárius templomban, Zorkóczy Zenóbia háromszéki előadóművész tart verses előadást pénteken délután 6 órától. Az előadóesten a kortárs irodalom modern istenképe bontakozik ki a hallgatók előtt. Az előadóesten begyűlt adományok a kovácsznai unitárius leányegyházközség javára fordítják. Az alig ötven tagot számláló közösség gyülekezeti központot szeretne létrehozni, ebben segíthet a marosvásárhelyi közösség.

NÉPÚJSÁG
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
FŐSZERKESZTŐHELYETTES:
Vajda György
LAPSZERKESZTŐ:
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroska. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Putnoky-Benedek Annamária. **TÖRDELÉS:** Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujas.ro
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujas.ro **E-mail:** nepujas@e-nepujas.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino. A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

Csak a Korond-patak elterelése után kezdődhet a víz eltávolítása a parajdi bányából

„Törékeny egyensúlyt” tapasztaltak a külföldi szakértők Parajdon, ahol véleményük szerint a sóbányát elárasztó víz eltávolítása csak a Korond-patak elterelése után kezdődhet el. Szerdán a helyi vállalkozókat is tájékoztatták az általuk igényelhető román állami támogatásról.

A Hargita megyei prefektúra szerdán közleményben összesítette az európai polgári védelmi mechanizmuson keresztül Parajdra küldött szakértők által megfogalmazott szakvéleményeket. Ezeket még kedden ismertették az illetékes román hatóságokkal a helyszínen, de csupán szerdán hozták nyilvánosságra.

A szakértők hidrológiai, geológiai és környezetvédelmi szempontból elemezték az elárasztott sóbánya helyzetét, és azon meggyőződésüknek adtak hangot, hogy a kialakult helyzet megoldásához szükséges intézkedések több terület illetékeseinek összehangolt együttműködése révén valósíthatók meg.

Közölték: az elárasztott sóbányát állandó megfigyelés alatt kell tartani. Az állandó mérésekre és adatgyűjtésre a megvalósíthatósági tanulmányokhoz is

szükség van, de ezek alapján lehet majd eldönteni azt is, mikor kezdődhet el a sós víz kiszivattyúzása a tárnákból.

A szakértők szerint ez mindenképp csak a Korond-patak elterelése után kezdődhet. Jelenleg ugyanis biztosított egy „törékeny egyensúly” – fogalmaztak –, miután a víz sótartalma elértelme a maximális szintet, így nem mossa tovább a bányát. Ezt az „egyensúlyt” azonban bármikor felboríthatják váratlan természeti események, egy újabb áradás vagy földrengések, melyek beomlást okozhatnak – írták. A bányában az édesvíz behatolása okozza a legnagyobb kárt, mivel kimossa a sót, és ezáltal árt a szerkezetnek, ugyanakkor továbbviszi a sós vizet a Kis-Küküllőbe.

A Korond-patak elterelésével július elsejéig kell elkészülni, addig a sóbánya alatti folyószakaszon meg kell oldani a só kivonását az ivóvízből – írták. A helyszínen két váltásban dolgoznak a munkások, akiknek a munkaterületre vezető, az áradások által tönkretett utat is újra kell építeni.

A prefektúra közleménye szerint a külföldi szakértők június 26-ig részletes

jelentést is összeállítanak a Parajdon tapasztaltakról.

Továbbá közölte, az elmúlt 24 órában nem jelentek meg újabb beomlások a területen, de a Dózsa-bánya felett új törésvonalak jelentkeztek, amelyek a jövőben nagyobb beomlásokat valószínűsítenek. A patak vízhozama lecsökkent, és a sótartalma is stabilizálódott, miután megépült a két gát, melyek csökkentik a víz áramlásának sebességét. A veszélyeztetett terület közelében lakóknak a kitelepítése továbbra is érvényben marad.

Szerdán a gazdasági minisztérium képviselői találkoztak 90 turizmusból élő parajdi vállalkozóval, akiket a kormány által nyújtott támogatásról tájékoztattak. Számukra infópontot is nyitnak a parajdi polgármesteri hivatalban, ahol a szükséges iratokról, tennivalókról érdeklődhetnek. A kérést legtöbb 30 napon belül kell benyújtaniuk.

A kormány június elején 300 millió lej értékben hagyott jóvá költségvetési hitelt a bányát működtető állami vállalat és a sóbányában turisztikai, rekreációs és gyógyászati tevékenységeket végző cégek támogatására. *(MTI)*

A közös uniós agrárpolitika kialakításánál nem szabad elfeledkezni a kis- és közepes családi gazdaságokról

A közös uniós agrárpolitika kialakításánál nem szabad elfeledkezni a kis- és közepes családi gazdaságokról – jelentette ki Vincze Lóránt, az RMDSZ európai parlamenti képviselője Brüsszelben kedden egy szemináriumon.

Az eseményt Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége, a Székely Gazdaszervezetek Egyesülete, a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége (Magosz), Winkler Gyula és Vincze Lóránt, az RMDSZ európai parlamenti képviselői szervezték, célja a párbeszéd kialakítása volt az uniós döntéshozók és a helyi gazdálkodók képviselői között, különös hangsúlyt fektetve a rövid ellátási láncok jelentőségére, valamint a fiatal generáció szerepére a fenntartható mezőgazdaságban.

Vincze Lóránt rámutatott: a családi gazdaságok Erdélyben mintegy 100 ezer embert érintenek, különösen Székelyföldön, ahol sajátos mezőgazdasági kultúra alakult ki. A térségben sokan élnek kis területeken, korlátozott tanulási lehetőségekkel. E hagyományos gazdálkodási kultúra megőrzése kiemelten fontos a székely és más magyar közösségek számára, amihez eszközökre és támogatásra van szükségük.

Hangsúlyozta: az RMDSZ számára a mezőgazdaság kiemelt fontosságú téma, mivel annak bukaresti, kormányzati vonatkozása is van: az utóbbi években a román agrárpolitika nem tudta kihasználni a fejlesztési lehetőségeket, és az uniós támogatásokat sem egészítette ki megfelelően. Míg más EU-tagállamok jelentős erőfeszítéseket tettek ezen a téren, Románia lemaradt.

A jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben még fontosabb, hogy a mezőgazdaság ne szenvedjen hátrányt a nagy uniós célok mellett sem. Az RMDSZ az egyensúly megteremtését sürgeti, hogy a gazdák megélhetése és a közösségek kohéziója ne kerüljön veszélybe – mondta.

Kiemelte: a gazdák túlzott bürokratikus terhei komoly

problémát jelentenek, mivel sokszor több időt kell adminisztrációra fordítaniuk, mint tényleges gazdasági munkára. Véleménye szerint az Európai Néppárt – amelynek az RMDSZ is tagja – szemléletváltáson ment keresztül ezen a téren: 2023-ban kimondták, hogy elégük van a túlzott és gyakran alkotmányellenes szabályozásokból.

Döntés született arról, hogy az új agrárszabályozásokat fel kell függeszteni, és időt kell adni a gazdáknak a környezetvédelmi előírásokhoz való alkalmazkodáshoz, hogy újra a munkájukra összpontosíthassanak – tette hozzá.

A képviselő szerint az elmúlt időszak nagy európai gazdasági eseményei társadalmi nyomást gyakoroltak, ami lépésekre kényszerítette az uniós döntéshozókat, és az európai parlamenti választások eredményei is új helyzetet teremtettek, ami kedvezően hathat a mezőgazdasági politika alakulására.

A következő kihívás az lesz, hogyan lehet mindezt tartalommal megtölteni a költségvetés tükrében. Fontos, hogy a terület-alapú támogatások megmaradjanak, és a vidékfejlesztés továbbra is kiemelt ügy maradjon – hangsúlyozta Vincze Lóránt.

Cseh Tibor, a Magosz főtitkára felhívta a figyelmet: július közepére várható, hogy az Európai Bizottság közzéteszi a többéves pénzügyi keretköltségvetés agrárpolitikára vonatkozó tervét, és az információk szerint 20-30 százalékkal csökkenhetnek az agrártámogatások, mert az EU a védelmi politikára és Ukrajna csatlakozására csoportosítja át a rendelkezésre álló összegeket.

„A magyar gazdák ezt nem fogadják el, és ebben nincsenek egyedül, támogatják őket a határon túli és a kelet-európai gazdák is. A gazdák egységesen lépnek fel ez ellen az eszement javaslat ellen” – hangsúlyozta. A gazdák a támogatások megvonásával teljes mértékben versenyhátrányba kerülnek a harmadik országok gazdálkodóival szemben – tette hozzá. *(MTI)*

Háromnapos gyászt hirdettek a grazi középiskolai lövöldözés miatt

Három napos gyászt hirdetett Christian Stocker osztrák kancellár a kedden történt grazi középiskolai lövöldözés nyomán, amelyben kilenc áldozat vesztette életét, az elkövető pedig öngyilkosságot követett el.

Grazban tartott sajtótájékoztatóján a néppárti kancellár kijelentette, hogy a három nap során félárbóccra eresztik az osztrák zászlókat a középületeken, szerdán délelőtt 10 órakor pedig országosan egy perc néma csönddel is megemlékeznek az áldozatokról.

„Az egész ország szolidaritása hivatott némi vigaszt nyújtani e sötét órákban e szörnyű tett áldozatai hozzátartozóinak” – hangsúlyozta Stocker.

Gerald Ortner, Stájerország tartomány rendőrfőnöke sajtótájékoztatóján elmondta, hogy az elkövető egy 21 éves osztrák állampolgár volt, két lőfegyvert használt, amelyeket törvényesen birtokolt.

Mint mondta, a grazi iskola elleni támadásban tíz ember vesztette életét, az áldozatok közül hatan nők, hárman férfiak, az elkövető pedig önkézüleg vetett véget életének.

A tettes indítékát egyelőre homály fedi. Gerhard Karner osztrák szövetségi belügyminiszter szerint az oktatási intézmény egyik egykori diákjáról van szó, aki nem végezte el a szóban forgó középiskolát. A tettes korábban nem volt ismert a hatóságok előtt.

Két román állampolgár a sérültek között

Két román állampolgár is megsérült a grazi iskolai lövöldözésben – tájékoztatott szerdán a külügyminisztérium.

A saktárca közleménye szerint a családtagokat tájékoztatták a sérültek állapotáról, és Románia bécsi nagykövetsége kétszen áll konzuli segítséget nyújtani nekik, ha igénylik. *(hírösszefoglaló)*

ORSZÁG – VILÁG

1,3 milliárd eurót kapott Románia

Az Európai Bizottság (EB) hozzávetőlegesen 1,3 milliárd eurót utalt Romániának az országos helyreállítási tervhez (PNRR) kapcsolódó harmadik kifizetési kérelemben igényelt összegből – közölte kedden a pénzügyminisztérium. A tárca tájékoztása szerint az 1,3 milliárd euróból 622 millió euró vissza nem térítendő támogatás, 657 millió euró pedig kedvezményes hitel. A közleményben emlékeztetnek arra is, hogy a teljes igényelt összeg 2,02 milliárd euró volt, 869 millió euró kifizetését azonban ideiglenesen felfüggesztette az EB, mert három mérföldkövet nem teljesített Románia. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ezt a pénzt elvesztette az ország – hangsúlyozták, hozzátéve, hogy ezt az összeget is meg fogja kapnia Románia, ha hat hónapon belül, vagyis 2025. november 28-ig teljesíti a három mérföldkövet. Románia eddig 10,74 milliárd eurót kapott meg az ország számára az uniós helyreállítási alaphól elkülönített 28,5 milliárd euróból – közölte a saktárca. *(Agerpres)*

Rontotta a Világbank a román gazdaság prognózisát

A Világbank a januárban becsült 2,1 százalékról 1,3 százalékra módosította a román gazdaság idei növekedésére vonatkozó előrejelzését a kedden közzétett Globális gazdasági kilátások (Global Economic Prospects) elnevezésű jelentésében. A nemzetközi pénzüintézet lefelé módosította a jövő évi GDP növekedésével kapcsolatos várakozásait is: a román bruttó hazai termék 2026-ban 1,9 százalékkal nő a friss jelentés szerint, miközben januárban 2,6 százalékos bővülést vetítettek előre. 2027-re 2,5 százalékos növekedéssel számol a Világbank. *(Agerpres)*

Elhalasztották a SpaceX űrrakéta kilövését

Technikai problémák miatt röviddel a rajt előtt elhalasztották a negyedik kereskedelmi Axiom (Ax-4) űrmissziót, amelynek keretében először repült volna magyar, indiai és lengyel állampolgár az ISS űrállomásra – közölte a SpaceX szerdán. A közlemény szerint egy ellenőrzés során folyékonyoxigén-szivárgást fedeztek fel a rakétán. Amint a hibát kijavítják, és új indítási lehetőség nyílik, erről értesítést fognak küldeni – szól a közlemény. A legénység tagjai a magyar Kapu Tibor, az indiai Shubhanshu Shukla, a lengyel Slawosz Uznanski-Wisniewski és a korábbi NASA-űrhajós, Peggy Whitson. Míg Whitson már többször járt az űrben, a három másik űrhajósnak ez lenne az első űrrepülése. Kapu és Uznanski-Wisniewski mérnökök, Shukla pedig az indiai légierőnél szolgál. Ők lenének az első indiai, lengyel és magyar állampolgárok az ISS fedélzetén. *(MTI)*

Hiánykeltetők

(Folytatás az 1. oldalról)

szakhatóságtól kérték be, tehát az pontos tudatában van a helyzetnek. Sőt, papíron egynéhány ilyen címen még ellenőrzéseket is végeztek. És nem találtak semmi gyanúsat. Az ellenőrzéseket végző közegek vagyonnyilatkozatait nem mellékelték, de érdemes lett volna.

Nem kell üzleti zseninek lenni annak felméréséhez, hogy amikor egy sima tömbházlakásban papíron több ezer vállalkozás működik, akkor ezeknek a valódi tevékenysége a pénzmosás és az államnak való tartozások alól való kibúvás. Még ha nagyon szorgosak is az ott működő iparosok, egy-egy ilyen „cégtenyészet” nem egy-két hét alatt, hanem több év során alakul ki. És azalatt senki illetékes nem nézett a körme alá úgy igazából ezeknek az iparosoknak. Ezt a jelentésben, sok egyéb mellett, fehér-feketén leírja a számvevőszék. Tegyük hozzá, a jelenség jóval elterjedtebb kell legyen, mert a héakivetés nagyságrendileg egyharmada nem abból tűnik el, hogy a sarki boltban nem adnak számlát a kenyér meg a tej mellé.

Egy normálisan működő országban ha csak egy ilyen csalóbázis töredékére derül fény, az illetékes hatóság vezetője magától venné a kalapját, és távozna. De ez egy nagyon nem normálisan működő ország. A jelentés már több mint egy hete nyilvános, és nem tűnt fel a hírekből, hogy a maszkosok hajnali hatkor rátörték volna az ajtót valamelyik ilyen lakásra, az illetékeseknek haja szála sem görbült, a politikusok sem mondtak semmi okosat. Az ipari szintű lopás ebben az országban nem különlegesség, hanem évszázados hagyományokra visszatekintő mesterség, ez most egy kicsit világosabb lett a laikusok számára is. A hiányt majd úgyis az ő, illetve a mi bőrünkéről nyúzzák le.

A Kis-Küküllő sótartalma stabil értéket mutat

A parajdi bányakatasztrófa következtében a Kis-Küküllő vizének kétszeresére megnövekedett sótartalma miatt továbbra is készenléti állapot van érvényben, a vezetékes ivóvíz továbbra sem alkalmas emberi fogyasztásra Gyulakuta községben, Dicsőszentmártonban, Ádámos, Szászbogács és Vámosgálfalva községek településein. A gyulakutai és a dicsőszentmártoni vízüzemből 39 ezer ember ivóvízellátását kellene biztosítani, azonban a 250 mg/l sókoncentrációnál magasabb – de stabil – értékek miatt a hatóságoknak tartályokból, illetve palackozott kiszerezésben kell az ivóvizet biztosítaniuk a lakosságnak. A folyó vizét naponta kétszer ellenőrzik.

Mezey Sarolta

A Maros Megyei Prefektúrán a jelenlegi helyzetet Barabási Antal-Szabolcs prefektus és Sipos Levente, az Aquaserv vízszolgáltató vállalat igazgatója, valamint Buhăianu Cristian-Mihai, a katasztrófavédelmi felügyelőség ezredese sajtótájékoztatón ismertette.

A marosvásárhelyi Aquaserv Rt. és a Maros Vízügyi Igazgatóság által végzett klorid- és nátriumszintmérések az előző napokhoz hasonlóan továbbra is stabil értékeket mutatnak azokon a településeken (Dicsőszentmárton, Ádámos, Szászbogács, Vámosgálfalva és Gyulakuta községek), ahol a Kis-Küküllőből származó víznek megnövekedett a sótartalma.

Jelenleg 48 ivóvízelosztó pont üzemel

– A készenléti állapot kihirdetése után naponta vizsgáljuk mind a nyers víz, mind a vezetékes víz minőségét, a kloridok és a nátrium koncentrációját. A mérések azt mutatják, hogy ezeknek az elemeknek a koncentrációja csökkent, jelenleg határérték körüli értékeket mértünk. Egyelőre nem beszélhetünk iható vezetékes vízről mindaddig, amíg a folyó felső folyásánál az értékek nem érik el a megengedett szintet. Múlt hétfőtől elkezdtük az ivóvízes tartályok kiosztását, a legtöbbet Dicsőszentmártonban, hiszen ott nagyobb számú a lakosság. Összesen 48 víztartályt helyeztünk ki a

Fotó: Nagy Tibor

CSÜTÖRTÖKI KIMENŐ

Sebestyén Mihály

A Medárd-napi zivatar, amely Vásárhely fölött több hullámban elvonult, napok óta állandó beszédtema. Egy, a Facebookra felkerült viharképsor háromszázezer (ha azóta nem több) megtekintést generált. Kétszer többet, mint a város teljes lakossága. Tömegigényt elégít ki az efféle felvétel, helyszíni riport közreadása. Parajd valószínűleg tartósan a sokszorosa ennek. Bizonyára közrejátszik a részvétel, a segíteni akarás, de leginkább az információ birtoklása, a jóléti érzés torzult vágya, a szenzációéhség. Amit azzal csillapítanak, ami éppen adódik. És adódik csőstül.

Nem válogatnak. Ami éppen aktuális. Rengeteg minden csak úgy jön, ömlik, reánk

lakossági fogyasztás fedezésére, a víz a radnóti vízüzemről származik. A tartályokat folyamatosan újratöltik, naponta körülbelül 50 köbméter víz jut a vízosztó pontokra. A szebeni, kolozsvári és tordai vízművek segítséget nyújtottak, tartályokat biztosítottak, a szebeniek ivóvizet is szállítottak. Jelenleg helytállunk, megbirkózunk a feladattal. Hogy mi következik, és meddig tart a készenléti állapot, arra egyelőre nem adhatunk választ – mondta Sipos Levente, az Aquaserv igazgatója.

Buhăianu Cristian-Mihai, a katasztrófavédelmi felügyelőség ezredese elmondta, hogy a készenléti helyzet beállta után folyamatosan ivóvizet szolgáltattak a lakosságnak és az állatok itatására.

Június 11-ig több mint 221 ezer liter ivóvizet osztottak ki az állami tartályokból, 266.000 liter ivóvizet biztosított az Aquaserv, és 88 ezer liter víz jutott az állatok itatására.

Az állatok itathatók vezetékes vízzel

A prefektus tájékoztatást kért az Országos Állategészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Hatóságtól, a tájékoztatás szerint az állategészségügyi szabályozás nem határoz meg hivatalos határértéket a kloridtartalomra az állatok itatóvizében, de az irányadó maximális koncentrációkat ajánlják: 1000 mg/l szarvasmarhák, juhok, kecskék esetében; 600 mg/l sertések esetében; 300 mg/l baromfik esetében; 400 mg/l lovak esetében. Ezek szerint az érintett települések vízhálózatából itathatók az állatok.

14 ponton ellenőrzik a víz minőségét

A vízminőségi paraméterek ellenőrzése a készenléti állapot teljes időtartama alatt naponta folytatódik. A Maros Vízügyi Igazgatóság jelenleg 14 mérőpontot üzemeltet, ahol naponta ellenőrzik a vízminőséget. Ugyanakkor egy Maros megyei cég három ponton is berendezéseket szerel fel, amelyek a víz sókoncentrációtól függő vezetőképességét ellenőrzik, az adatokat pedig összevetik a Maros Vízügyi Igazgatósággal, illetve az Aquaserv Rt. által mért értékekkel.

A Maros Megyei Közegészségügyi Igazgatóság továbbra is hetente rendszeresen mintát vesz a kútból és a forrásokból.

Tízéves Gyál és Kibéd kapcsolata

Az idei gyáli Pünkösdi Utcazenei Fesztivál nem csupán a zenéről és közösségi élményekről szólt: ezúttal ünnepelte testvértelepülési kapcsolatuk tizedik évfordulóját a Pest megyei Gyál és Kibéd. A múlt vasárnapi eseményen Kibédet önkormányzati küldöttség és a Seprődi János ifjúsági néptáncsoport képviselte. A jubileumi ünnepségen a két település polgármestere szívből jövő beszédben méltatta a testvértelepülési kapcsolatot által kialakult, határokon átvélő barátságot.

Tíz éve ápolják a kapcsolatot, amely „élő híd a szívek között”

Fotó: Gyál város közösségi oldala

Pápai Mihály gyáli elöljáró nem titkolta: kezdetben szkeptikus volt a testvérvárosi kapcsolatokkal szemben, divatosnak és formalitásnak gondolta, de a találkozások, az együttműködés során a szívéhez nőtt az erdélyi vidék és közösség.

A világvárvány utáni időszakban különösen nagy jelentőséggel bírt számára ez a kapcsolat, az Erdélyben kapott szeretetet és befogadást új reményt adott neki, valódi barátságok alakultak ki, nemcsak a felnőttek, hanem a fiatalok között is, akik ma már saját kapcsolataikat ápolják a testvértelepülés fiataljaival.

Az ünnepi eseményen Zakariás Bontond Csaba, Kibéd polgármestere a két település között kialakult, határokon átvélő barátságot méltatta, hangsúlyozva a jubileumi alkalom súlyát. Ez nem pusztán hivatalos kapcsolat, hanem valódi emberi közelséget is jelent, amely lehetőséget nyújt a közös tanulásra, a kulturális értékek megosztására és az egymás iránti tisztelet elmélyítésére.

A polgármester elmondta, ez a kapcsolat nem csak az önkormányzatok

szintjén él, a barátság megjelenik a gyermekek közös táborozásában, az ünnepeken, a családok közötti vendéglátásban és az egymás iránti őszinte érdeklődésben is. „Megtanítanak minket arra, hogy bár más helyen élünk, mégis sokkal több a közös bennünk, mint gondolnánk” – hangsúlyozta.

Az elöljáró beszédében köszönetet mondott azoknak, akik a kapcsolat létrejöttében és megerősítésében kulcs szerepet játszottak: Gyál város alpolgármesterének, Nagy József Eleknek, Pápai Mihály polgármesternek és Kibéd korábbi polgármesterének, Dósa Sándornak, akik megalapozták a testvértelepülési kapcsolatot.

Ez a kapcsolat nem válhat formalitássá, élő és fejlődő kapcsolatként kell továbbvinni, amely példát mutat közösségépítésből, barátságból és emberi méltóságból – tette hozzá Zakariás Bontond Csaba.

Az ünnepi alkalomból emléklapot is átnyújtottak, amely tanúsítja: tíz éve, hogy Gyál város és Kibéd a kölcsönös tiszteletre, nyitottságra és szeretetre alapozva élő testvértelepülési kapcsolatot ápol. (gligor)

Nap mint nap

fellépni ellene szóban és írásban, a hatóságokkal együttműködni a felszámolásban, ahol ez lehetséges, elvárt – az ám a felnőttesség erénye.

Sokszor mondják – nem történik több rendkívüli, rendszeres borzalom, rémség, tragédia, katasztrófa, mint korábban. Csupán a híradás, a kommunikáció lett tökéletesebb, szélesebb, átfogóbb, gyorsabb, profibb, egyidejű(bb). És a közönség befogadóbb. Elfogadóbb is?

Pszichológusok segítenek a szerencsétlenséget átélőknek (túlélőknek, hátramaradottaknak) feldolgozni a történeteket. Iskolásoknak, tanároknak, ahol értelmetlen lövöldözés történt. (Van talán

értelmes lövöldözés is?!!) Magyarázattal szolgálnak, megvilágítják az események rejtett okát. Nyugtатnak. Sok idő kell a felépüléshez.

Na de mi történik azokkal, akik naponta szembesülnek otthonuk kényelmében ezekkel a hírekkel, akik már-már vadásszák és lájkolják a katasztrófáról készült amatőr és profi felvételeket, kiskvideókat, híradóanyagokat? Van, aki ebből él, ezt kell felvételeznie, ott kell lennie a helyszínen, közvetítenie kell. Megírni. Annak ez a mestersége. És idegháborúja. A közönség pedig nézi, fogyasztja, szörnyülködik, majd túllép rajta. Elfelejtí, napirendre tér. Elfordul. Közömbösül. Egy dologban biztos: ma sem marad új rettenet nélkül. És nem is kell hozzá imádkozni, ez ui. gyakoribb – sajnos világszerte –, mint a mindennapi kenyér.

SZERKESZTETTE: BODOLAI GYÖNGYI

Betegség, orvosok, orvoslás a magyar irodalomban (59.)

Ottlik Géza, az egykönyvű író

Egykönyvű írónak szoktuk nevezni Ottlik Gézát, mert olyan elemi erővel, olyan szemléletmegújító hatással van ránk regénye, az Iskola a határon, hogy „a többi nem számít”. Zárt rendszerekben élve, sokunk kamaszkorában a „kibírás” egyik jelentős kulcsa volt ez a bonyolultsága és cizelláltsága ellenére nagyon is valóságghű, közvetlenül hatni tudó regény.

Kiss Zsuzsánna

Ottlik Géza (Budapest, 1912. máj. 9. – 1990. okt. 9.) apai ágon régi felvidéki nemesi család leszármazottja; tábornokok és magas rangú állami tisztviselők voltak az ősei. Édesapját másfél éves korában veszítette el. Katonának szánták, ezért katonai alreált, majd főreált végzett (a községi, majd a budai katonai iskolában). Matematika-fizika szakra iratkozott be. Első írásait a *Napkelet* közölte 1931-ben, 1939-től a *Nyugat* is publikált tőle. Kosztolányi, Márai és André Gide voltak írói példaképei. 1933-tól élete végéig a *Budapesti Hírlap* bridzsrovatának lett a szerkesztője. A háborúban légoltalmi szolgálatot végzett. 1948-ban örökölt földjeit az államnak ajánlotta fel (a termelőszövetkezetek javára); ajánlatát az állam nagyjából elfogadta. Maradék földjeiért adót fizetett, majd kuláknak nyilvánították. A kitelepítéstől csak az Írószövetség mentette meg. Elsősorban műfordításból élt. 1948-ban leadta, de hamarosan a kiadótól visszakérte az akkor még *Továbbélők* címre keresztelt regényét, amelyet ma *Iskola a határon* címen ismerünk. A mű végleges változata 1959-ben jelent meg.

A lélekölő és lélekiemelő intézmény

Az Iskola a határon-t sokan értékelték, elemezték és értelmezték. Hiszen a sokréttű, többhangú és szándékosan „bizonytalan” elbeszélsmód szinte túlnó a történet drámaiságán és a szereplők színes kavalakádján. A titok abban rejlik, hogy a túlfegyelmező, vasszigorú, kietlen és rideg kaszárnyaiskola egyszerre lélekölő és léleklevelő intézmény. A Trianon utáni években (1923-ban kezdődik a regény története) a községi alreál gépiesen engedelmeskedő, mindent kibíró, feltétel nélkül szolgálni és együttműködni képes katonának farag kiskamasz növendékeiből. Teszi ezt – vajon önkínzó jóvátételből, avagy nosztalgizáló végvárként, a határon? – a szétszabdalt, megfogyatkozott, a veszedelmekből veszedelmekbe, bűnökből bűnökbe eső, de mégiscsak élő házában. Ottlik fiktív világot hoz létre, bár a két elbeszélő (Bébé, azaz Both Benedek és Medve Gábor) emlékezései valós helyszínekre és eseményekre vonatkoznak. A regény egyik legérdekesebb vetülete a két elbeszélő főhős emlékezete közötti eltérések dinamikája. Medve Gábor naplója tárgyyszerű, lezárt emlékezés, hiszen szerzője már halott, amikor a visszaemlékezés, vagyis a regény ke-

retideje elkezdődik (1957-ben a budai Lukács-fürdőben). A napló Bébét kiterjedt önvizsgálatra kötelezi.

Máris orvosi témánknál vagyunk

Az emlékezés és a megismerés kognitív és lelki tényezői minden embernél másak, hiába egy a valóság. A katonai alreálban, a regény szereplői számára kétféle nap létezik: egyik a Schulze ezredes által diktált véres verítékes, kegyetlenül kínzó nap, másik a Bodnár-féle enyhébben keserves nap. A kaszárnya merev, személytelen, gépies hatalmi berendezkedésű világa ugyanakkor eleve őrzítő kettősséget jelent a gyermeki védettségből és a civil polgári nyugalom világából kiszakított fiúk számára. Hogy lehet ezt ép ésszel, ép testtel és ép lélekkel kibírni? Mi az, amit a katonaiskola megtanít? Minderről szól Ottlik regénye, és közben az elmondás, a valóságghű ábrázolás nehézségeivel is derekasan (modernül) „megküzd”.

A két elbeszélő emlékezései nem a történet időrendi sorrendjét követik, hiszen az észlelés és az emlékezés szubjektív, így annál érdekesebbé válnak az emlékek közötti egybeesések és eltérések. Láncszemszerűen épülnek egymásba a regényben a testi-lelki kiszolgáltatottság motívumai: a meztelenre vetkőztetett fiúk orvosi vizitje, a szinte kötelező és szüntelen testi és szóbeli durvaság, a verés és verekedés, a hiszékenységek, csalás és csalódás jelenei, az evés és éhezés, az álmatlanság, kialvatlanság, émelygés, undor és lázadás történései, a szenvedés és a testi-lelki szennyesség érzete.

Visszatérő motívumként vonul végig a regényen egy folyosón függő festménymásolat és annak hatása. A képet Bébé gondolkodva meg-megbámulja. A festmény címe *Tulp tanár leckéje* (Bébé így jegyzi meg), pontosabban *Dr. Tulp anatómiája*. A mű elkészítésének ideje 1632, festője Rembrandt, aki szennel egy nyilvános boncolást örökített meg. Az anatómus, Nicolaes Tulp valóban élt Amszterdamban, ahol akkoriban évente egyetlen nyilvános boncolást engedélyeztek a hatóságok. A boncolás „cél tárgya” valamely kivégzett bűnöző hullája lehetett; ezt előbb a preparátor tárta fel, majd következett az orvos munkája és előadása a kíváncsi közönségnek. Érdekesebb, hogy a festményen egyetlen orvosi műszert láthatunk: egy érfogót; ez arra utal, hogy a preparátor már megtette a maga dolgát. Különös, hogy Rembrandt preparátora nem a belső szervekkel kezdte a boncolást, pedig

úgy szokták, mert a belső szervek hamarabb indulnak oszlásnak. Rembrandt festményén a hulla bal karját tarták fel. Dr. Tulp e bal kar könyök-táji izomrostjairól, inairól és a környező csontokról tart bemutató előadást. E rendkívül „látványos” festmény joggal vonja magára a katonaiskola kiskamaszainak figyelmét, akik szerencsére élnek, de bántja őket a kaszárnyai szigor és kiszolgáltatottság. Testi-lelki és alkati adottságaik szerint különböző intenzitással, de mind megszenvedik a rideg környezetet, és mind elvágyódnak. Egy-egy érzékenyebb gyermek csak hónapok, sőt évek alatt tudja elfogadni, elsajátítani, szenvedés nélkül túrni a teljes alávetettség állapotát: amikorra nemcsak gépiesen megszokja a parancsnak való szüntelen alávetettséget, hanem meg is tanul a lelkével függetlenedni bármilyen adott helyzettől. Annakra átidegződik a szenvedésségre e katonaiskolások lelkiülete, hogy egyesek később, szabad civil életükben sem képesek megtapasztalni a valódi szabadságot, mások nem találnak vissza a családi kötelékek bensőségei hálójába: a túlságosan megszokott idomítás-szabályozás megszűntével érzelmileg, szellemileg, de akár testileg-lelkileg is szét-esnek. A katonaiskolában hinniük, sőt, akarniuk kell, hogy az abszurditásig igazságtalan, zárt, sivár és szemérmetlen katonarendet kibírják. A megfeszített küzdelem, a rájuk erőltetett rideg világ („szavak és tettek látszatvilága”) elviseléséért a fiúkat más-más módon emésztí. A testi-lelki „fenyítékek” közül, a minden reggeli étkezés előtt járó kellemetlen fertőtlenítő lila ital, a hipermangán a legenyhébb...

A kórház mint kíméletes jóvátétel és szabadság

Medve Gábor még otthoni civil életében, egyszer komolyan megbetegedett, mert bűntudat gyötörte egy meggondolatlan tettéért. Otrombán és igazságtalanul viselkedett Degenfeld nevű osztálytársával: két nagy

hógolyót gyúrt bele a szegény szabó gyermekének iskolástáskájába, akinek így aztán minden tanszere, tankönyve és füzete elázott. Társa szerény anyagi körülményeinek ismeretében, méltánytalan gonosztett volt, amit a polgári jóléthez szokott Medve Gábor elkövetett. Nos, a katonaiskolában az erkölcsi dolgokra már fogékony Medve Gábort percenként durvaság veszi körül, a részvétlenség és szeretetlenség pedig eleinte annyira zavarba hozza, hogy társai és feljebbvalói egyaránt ostobának és rosszindulatúnak könyvelik el!

Az első orvosi vizit meztelenre vetkőzésének sokkját kivéve, az orvosok személye és a kórház a katonaiskolán belül maga a kíméletes jóvátétel, a szabadság, ha csak ideig-óráig érdemlik is ki a beteg státust a növendékek. Az erősebb lelkiüetű fiúknak már a magánzárka is felszabadító élmény, mert ott legalább „jó meleg” van, és egyedül lehetnek, hogy önmagukban rendet rakjanak (265.). Így jár Medve Gábor is szinte kitörő örömmel a fogdába: eleinte ott bátrabban és felszabadítóbban sírhat, mint éjjel a vaságyban a takaró alatt, aztán megtanulja kívülről nézni a körülményeket, feljebbvalóit, társait, az eseményeket és ... önmagát. Megérti, hogy mégiscsak közösséggé formálja őket a sok igazságtalan szenvedés, és hogy „az igazság nehézágyúit” nem lehet egyszerre ráereszteni „olyan törekeny szerkezetekre, mint az emberi társadalom” (246.). Megtanulja értékelni azt a csekély jót, amivel védekezhet a katonaiskolai élet szürkeségében „a semmi” ellen (321.).

Az emberi sors önellentmondásai részeként a láz, egy-egy súlyosabb betegség kivételes kegynek és üdülésnek számít Kőszegen. Hiszen az alreál kórházában csak az élet és az egészség érdekében végzendő cselekedetek kötelezőek, és minden más, a gonoszkodás, a durva vagy leplezett fölényszerzés kísérlete értelmét veszti. A rendelő, a kórházi konyha, a könyvesszekrénnnyel felszerelt folyosó, az ápoló szobája és a betegszobák mind jól fűtöttek, frissen sültöttek, levegősek és tiszták. Akik e terekben tartózkodnak, azok eleve tudják vagy gyorsan „visszatanulják” az udvarias, tiszteletteljes, barátságos, sőt részvételteljes viselkedést és beszédet! A betegek ragyognak a boldogságtól, hogy itt végre ők maguk is számítanak, hogy végre csak lenniük kell, és ha betegségeik nem tiltja, még „befőtött, párolt almát, teát, kétszersültet” is kaphatnak a „külön kis” konyháról. Medve Gábor először azért kerül kórházba, mert arcán, az egyik szemé tövében óriás gennyes kelés alakult ki, és amikor már borzong és alig vonsozolja magát a gyakorlótérre, a napos felismeri a heveny bajt, belekarol, és átkíséri a kórházba: „hagyta a halál gondolatát, és hagyta, hogy karon fogják az éjszakában. [...] A lázas ködön keresztül is érezte a végtelen megkönnyebbülést [...] Elengette magát, lazán, feladott minden ellenállást. Ismeretlen, lágy nyugalom volt ez. Nem is figyelt semmire boldog új állapotában, mégis, valamilyen személytelen, lekicsinyített, de éles figyelem működött benne, szinte szívességből, helyette” (Iskola a határon, Magvető, 2015, 326-327.).

Az ezredesorvos felvágja Medve arcát. Medve fejét lefogják, arcára étert fecskendeznek, fagyaszttják a kelést, „az ezredes sokáig babrált, begyömöszöl vagy két méter gézt az arcába”. Fejét úgy bebugyolálják keresztbe-kasul, hogy csak a szája meg a fél szeme marad szabadon. Az orvos a vastag kötéstől meg sem tudja simogatni páciense fejét, ezért

„megveregette hát a vállát”, és annyit mondott, hogy „jól van”, amiből a fiú megértette, hogy „az öreg hálás neki, hogy segíthetett rajta”. Még elszédül, ezért ölben viszik vissza kórházi szobájába, mint egy gyermeket. A korábbi izzó lüktetés helyett „egy új, ellenszenves fajta kis fájás támadt benne”, „konok, harapó érzés”. Mivel már csak hőemelkedése van, betegtársa hamar kitanítja, hogyan tartsa a hőmérőt „37,4-en dörzsöléssel vagy pöcköléssel”, csak hogy legyen még pár napja gyógyulni, pihenni. Könyveket kap. A három kórházi nap csodálatosan gazdag, izgalmas és színes, felér egy üdüléssel. Az orvos meg-meglátogatja új páciensét, megdicséri, hogy sebe szépen gyógyul (329-333.).

Később, amikor a kegyetlenkedő Schulze ezredes helyett a lágyszívű Balabánt rendelik a fiúk mellé, kevésbé drámai életük lesz. Szindarabot adhatnak elő; ennek megírását a két jóbarát, Bébé és Medve Gábor vállalja. A nyugodt munka érdekében sikerül betegséget színélve kórházba jutniuk. A megértő orvos „náthával, kis lázzal” befekteti őket: Medvét nyolc napig, Bébét tíz napig hagyja pihenni (402-406.).

A könyörtelen iskola jobb helyé válik

A katonaiskola megfosztja diákjait minden illúziótól, de a lelkiileg egészséges fiúkban kineveli egymás feltétlen elfogadását, szeretetét, sőt, a heves, testközelű boldogság” mellett „a távlatosságra” vágyás képességét is (437.). Ugyanakkor, a kemény nevelésben a fiúk megszokják, hogy „szemérmesen tartózkodjanak az igazság igényével kijelentéseket tenni” (472.). Amint a kegyetlenkedés megszűnik az iskola vezetői részéről, a durván gonoszkodó növendékek helyzete elbizonytalanul. Kicsapják őket – ehhez azonban előbb a legmegalázottabb, a senkinek sem ártó Tóth Tibor egyéni bátorságára van szükség. A „tisztbéli légkörben” az érzékenysége és lelki-szellemi gazdagsága miatt kezdetben kiközösített Medve Gábor nyer új-féle tekintélyt. A növendékeit sokféle határhelyzetbe vető, megannyi krízissel próbára tevő „könyörtelen” iskola egy időre „jobb helye” válik.

A regény egy másik vetületében „egyedül a könyörülő Isten” tudja, miért kell Medve Gábornak fiatalon meghalnia. Bébé megörökli barátja naplóját; így öröklődik át a rögzített tudás arról, hogy az összetartozás érzése, mely láthatatlan, egy mindent látó „nagyobbik részünkkel kötöz össze”; olyan valami, ami „kitermelődött izomlázából, sebekből, sárból, hóból, életünk gyalázatából és csodáiból; valami kenyérízű, ami nélkül most már nehéz volna meglenni” (493.). Az elhunyt barát hagyja hátra azt a gondolatot is, miszerint „a világhoz nem alkalmazkodni kell, hanem csinálni, nem újra rendezgetni azt, ami már megvan benne, hanem hozzáadni mindig”.

Az 1959-ben „zöld utat” nyert regény cselekményét nem véletlenül keretezi az 1956-os forradalom eltiprásának korszaka. E kerettörténet síkján a túlélő elbeszélő, Bébé egyszerre regényhős és a megmaradás közösségi jelképe, aki „kimondhatatlan, elvehetetlen nyugalommal” képes a veszteségekkel is megbékelni, és egésként tekinteni „a talaj alaprétegződésére, amin élt”: „túlélünk valami jóvátehetetlen, mégis minden csodálatosan jól van” (496.).

Bár annak tartják, Ottlik Géza nem egykönyvű író, de az Iskola a határon önmagában is elegendő lelki-szellemi gyógyszer megmaradni akaró nemzeti közösségünk számára.

Gyógynövények bűvöletében (2.)

Zita „gyógyszerei”

Beszámolónk első részében a Korond községhez tartozó 280 lelkes tanyán, Pálpatakán élő gyógynövénygyűjtő és -feldolgozó vállalkozást működtető Tófalvi Zita látványos és hasznos munkáját, és főleg annak eredményét mutattuk be, amiért a forgalmas utaktól távol eső településen is egyre többen felkeresik. Mint kiderült, a termékbemutatókon elhangzott előadásai megragadják a látogatók képzeletét és a hitet abban, hogy erdélyi lakosokként a gyógyhatású növényekkel is jobb kapcsolatot kellene ápolnunk. Igaz, hogy lassabban hatnak, és kitartás kell egy-egy kúrához, de az eredmények alapján megéri, még akkor is, ha a gyógyszeres kezelésre csak rásegítünk velük.

Bodolai Gyöngyi

Beszélgetésük folytatásaként az általa feldolgozott gyógynövények hatásáról faggattuk, és elmondta a legfontosabb tudnivalókat.

– Tavasszal a **fenyőrügy** az első, amit feldolgozunk. Nyákoldó, tüdőtisztító hatása van. Bár önmagában természetes antibiotikum, sajnos a köztudatba nem került be, hogy mennyire értékes nemcsak tavasszal, egész évben. Aki ok nélkül köhécsel, azért teszi, mert a levegőből beszívott szennyezőanyagot szervezetünk próbálja nyákba csomagolni, hogy kiköhögjük. Erre a legjobb nyákoldó a fenyőrügy, ebből kellene egy kanálkával bevenni, hogy a tüdő folyamatosan megtisztuljon, és a baktériumok ne tudjanak megtapadni. Lehet használni úgy is, hogy a leszedett rügyet szárítják, porítják, tárolják és kanalanként fogyasztják. Van, aki szörpöt készít belőle. Cukorral rétegezi, hagyja egy bizonyos ideig, majd leszűri. C-vitaminban nagyon gazdag, és az ásványi anyagok, valamint a szaponin akkor jön elő, ha a rügvet főzzük.

Értékes a toboz

is, ami nem „terem” minden évben. Három év kell, amíg megjelenik, megnő és a harmadik évben kipotyog belőle a mag, mert akkor lesz érett. Gyantát (fenyőszurok) tartalmaz, amit a dohányzóknak szoktunk ajánlani, mert a gyanta jó nyákoldó. Lehet készíteni kivonatot, és ezt immunerősítőként használni. Elkészítésekor betesszük egy fazékba, annyi vizet öntünk rá, amennyi ellepi, felmelegítjük, ameddig egyet lobban, majd hagyjuk másnapig kihűlni. Akkor szűrjük ki abból a léből, amelyben zöld gyűrű képződik körülötte. A levét cukrozzuk, vagy kikavarjuk nyersen cukorral, és előfordul, hogy visszatesszük főni, amíg besűrűsödik. A fenyőrügyet és a fenyőtoboz levét összefőzzük, amíg megkásásodik, és torokelexir néven kínáljuk. Először a család a teszt-alany, hogy kipróbáljuk, eredményesen hat-e.

A **gyermekláncfű** (pitypang) nagyon értékes gyógynövény. Májtisztító, májregeneráló, fokozza az epetermelést, és a hasi puffadásra nagyon jó hatása van. Amikor virágzik, csak a virágját gyűjtjük, amiből szörpöt készítünk.

Tavasszal, amikor megnőnek a levelek, lehet használni nyersen salátának vagy szárítani teának. A fogyókúrázóknak is nagyon jó, mert zsírolgó hatása van. A gyökeréből készült kivonat pedig még a májrákra is hat. A covid-járvány idején ajánlották a tüskefehérjének a szervezetből való kivezetésére. Mindkét utóbb említett gyógynövénynek – hasonlóképpen az egynyári ürömnek is – nagyon jó tisztító hatása van. A gyermekláncfű használatának vannak ellenjavallatai is, például a gyomorsav visszaáramlása, gyomorfekély, allergia esetén és műtétek előtt, mivel lassítja a vérárvadást.

A bodzáról

sokan nem tudják, hogy hashajtó hatása van. Amikor bodzavirágból szörpöt készítünk, ha úgy látjuk, hogy megerjedt, nem kell eldobni, csak hagyni, hogy forrjon ki, mint a bor, és lesz belőle egy ötszázalékos ital, ami vízzel vegyítve, enyhe hashajtóként kitisztítja a gyomor-bél rendszert. Szörp formájában a gyermekek kedvence, immunerősítő, lázcsillapító, légúti tisztító, izzasztó hatása van.

A **lándzsás útifű** leveleiből, magvaiból készült teának vagy kivonatnak is sok jótékony

hatását ismerjük. Mezőkön, legelőkön, utak mentén termő gyomnövény, virágpóra közepes erősségű, allergiát okozhat. Ugyanakkor a vadon termő növények közül az egyik legjobb gyulladáscsökkentő, sebösszehúzó, vérzés-

A mentát és

a citromfűvet

együtt dolgozunk fel, a menta frissítő, élénkítő, a citromfű stresszoldó, nyugtató hatású, ezért esti teaként

jó inni annak, aki ideges, nyugtalanul alszik. A mentával keverve készített szörpöt is erre a célra ajánljuk. A mentát virágzás előtt kell gyűjteni. Teáját egy evőkanálnyi növényből, 1,5 deci vízből 5-10 percnyi áztatással készítjük, az emésztési és menstruációs zavarokat is enyhíti.

– Gyönyörű színe, illata, íze van a rózsából készült szörpnek, lekvárnak. Mit érdemes tudni róla?

mont. A többi rózsának nincsen hozzá hasonló aromája. Nem főzzük, hideg eljárással készül. Egy kiló rózsaszirmhoz teszünk négy liter vizet, száz gramm citromsót, egy tartósítóport és négy kiló cukrot. Egy hétig kavarjuk, nem kell főzni, mert akkor megváltoztatja a színét. Hozzátenném, amit a tanfolyamon tanultunk, hogy régen a szanatóriumok udvarára csak rózsát ültettek, úgy tartották, hogy a látványtól és az illattól boldogsághormon termelődik a betegeknek, visszatér az élni akarásuk, és gyorsabban gyógyulnak.

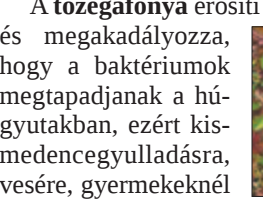
A leven-

dulát is

feldolgozzuk, stresszoldó, nyugtató hatású, szárított virágként a lakásban lehet molyirtóként használni, kisbabáknak, gyermekeknek párnátölteléként alkalmazzák, mert nyugodtabb lesz az alvásuk. Belsőleg stresszes helyzetekre szoktuk ajánlani. A kivonat hideg áztatással készül, ugyanis, ha forrázzuk, akkor elveszíti a szép lila színét. Van, amikor a kettőt keverjük.

Az **áfonya**, a **fekete ribizli**, a **szeder** vásban gazdag antioxidánsok, emellett az áfonya a hajszálerek szintjén és a retina szintjén is tisztítja az érhálózatot. Amikor egy orvoscsoport járt nálunk, a szemorvosok arra biztattak, hogy minden alkalommal mondjuk el, hogy aki úgy érzi, hogy gyengül a látása, az áfonyát valamilyen formában vigye be az étrendjébe.

A **tőzegáfonya** erősíti az immunrendszert, és megakadályozza, hogy a baktériumok megtapadjanak a húgyutakban, ezért kismencedegyulladásra, vesére, gyermekeknél ágyba vizezés esetén, idős korban gyakori vizezés vagy a vizezés elakadása esetén ajánljuk. Felfázásra, húgyúti problémákra a gyümölcslé hatásos, ami szabályozza a vércukorszintet is.

A legjobb vérnyomás-szabályozó a **gala-gonya virága**, amit 30 év fölött mindenkinek kötelező lenne használni. Az alacsony vérnyomást nem viszi lennebb, de a magas vérnyomást és a pulzusszámot is szabályozza. Teáját naponta kell használni, a kivonatból egy cseppet kell testsúlykilónként vízben feloldani, majd reggel és este meginni. Hosszú távon nem lesz mellékhatása.

A **nyiroktisztító zöld diót** és **levelet** még virágzás előtt, májusban kell szedni, amikor a virágjától nem vált ragacsossá. A levélből főzött tea méregtelenítő, tisztító hatású. Lehet a levelet szárítani, és három-négyhetes kúrát tartani. Ha erősebbre főzzük, féregtelenítő hatása van. Bőrtisztítónak, hajhullásra is jó. Amikor a kivonatot készítem, négybe vágom a zöld diót, hogy minden benne legyen. Napi 50 cseppet kell bevenni betegség esetén. Megelőzőképpen különként egy cseppet számítunk, azt két adagban, este és reggel kell bevenni. A kivonat készítésére almapálinka a legjobb.

A birs növényi

kollagént tartalmaz.

Régebben sokkal több birset fogyasztottak: télen nyersen, befőttnek, sajtnak. Meg kell jól mosni, és héjastul kompótot főzni, mert kollagéntermelésre serkenti a szervezetet. Hetente legkevesebb egy gyümölcsöt el kell fogyasztani.

Májusban virágzik a **kökény**, amelynek virága reuma, köszvény ellen nagyon jó, mert oldja az ízületekből a húgsavat. Fanyar gyümölcsét a fagy után kell szedni, áttörni, pasz-szírozni; vérképző, vértisztító hatású.

Elfelejtett gyógymód, nem használják eléggé az **almaecetet**, amiből zsírmáj esetén három hónapig minden reggel éhgyomorra három deci meleg vizet három evőkanál almaecettel kell meginni.

Hosszan hallgatnám Tófalvi Zitát, aki egyre nagyobb lelkesedéssel ajánlja a gyógynövények jótékony hatását, és beszámol arról, is, hogy elkészítési módjuk, a pontos adagolás nagyon fontos a biztos hatás elérése érdekében. Miközben elfogy az időnk, már lehetetlen minden adagot pontosan lejegyezni, de aki telefonon tanácsot kér vagy ellátogat Fenyőkútra, azt előzetes bejelentkezés esetén a Tofigemnél alaposan felvilágosítják.

A tanya jövője, ahol a férfiak állattenyésztéssel foglalkoznak, és a nők „csak” a háztartást választthatják, nem volt biztató, így az elmúlt években fokozatosan csökkent a gyermekek száma. Annnyira, hogy míg évekkel ezelőtt tízen voltak egy osztályban, most az egész felső tagozaton (V–VIII. osztály) sincsenek tízen, mégis úgy néz ki, hogy lesz fel-lendülés, mert több fiatal család vállalja a harmadik gyereket. Már nincsen eladó telek, a nagyszülők lakatlan házai is életre kelnek, bár az „ehejt” szó Fenyőkúton egy kilométert, az „ahajt” pedig hatot jelent, és a szomszédokkal nehéz összeveszni.

Forgalomból kivont hatóanyagok (2.)

A Fenacetin (Phenacetinum)

Veress László

A hazai gyógyszerészek ugyan-csak meglepődtek, amikor a huszadik század nyolcvanas évei végén elterjedt a hír, hogy egy olyan anyagot vonnak ki a forgalomból, melynek népszerűsége, alkalmazása a Piramidon használatával vetélkedett, különösen az általánosan ismert és igényelt, gyógyszergyárakban előállított termékek vonatkozásában és az összetett készítmények (galenikumok) gyógyszerértárlaboratóriumi előállításában. A készítményt Fenacetinnek nevezték.

Az 1976-ban napvilágot látott kilencedik Román gyógyszerkönyvben még phenacetinum néven szereplő anyag összetett és ellentmondásos múlttal rendelkezik. Egy

német festékgár 1888-ban hozta forgalomba a Fenacetint, első gyógyszeripari termékeként. Az 1893-tól megjelenő „Pallas nagy lexikona” már néhány sorban ismerteti a Fenacetint, mint gyógyszert: „A *Fenacetin Acetanilidből* (Anti-febrinből) származik, amelyben egy hidrogén atomot oxyetil csoporttal helyettesítettek. Rendelik, mint láz-ellenes szert, 0,5-0,7 grammos adagokban, hatása hasonlít az Anti-febrinéhez, ez utóbbinál kétszer erősebb. Idegszábák ellen is jó sikerrel használható..., a szalicilsavnak jó pótszere számárhurut és influenza ellen”.

A fehér, szagtalan, enyhén keserű ízű, vízben és alkoholban jól oldódó kristályos por megjelenésétől kezdve gyorsan népszerűvé vált

fájdalomcsillapító és lázcsillapító hatása miatt.

Számos, vény nélkül kapható gyógyszer alapvető összetevőjét képezte. Különösen más fájdalomcsillapítókkal, például aszpirinnel, koffeinnel kombinálva csillapítja a legkülönbözőbb típusú fájdalmakat, beleértve a fejfájást, az izomfájdalmakat és a menstruációs görcsöket.

Lázcsökkentő tulajdonságai miatt megfázás és influenzaszerű tünetek kezelésére alkalmas.

Enyhének ismert mellékhatásai miatt igen népszerűvé vált, és azért is építették be számos, jól ismert gyógyszerkészítménybe, mint az (eredeti) Antinevralgic, Codamin,

Fasconal. A Fenacetin hatásos adagja szájon keresztül, por vagy tabletta formájában 250 mg (0,25 gramm) – 500 mg (0,5 gramm), naponta 2-szer, 3-szor, leg több 1,5 gramm 24 óra leforgása alatt.

A széleskörű, hosszú távú vizsgálatok alapján azonban jogos aggodalmak jelentek meg biztonságos használatát illetően. 1983-tól kezdve számos fejlett országban betiltották a Fenacetin alkalmazását, kivonták a forgalomból. Előbb felmerült a gyanú, később bebizonyosodott epe- és vesekárosító mellékhatása, húgyúti rákosodásokkal való összefüggése, különösen hosszabb használat után. Az USA 1983-ban til-

totta be használatát, országunk 1989 után.

A fejlődő országok némelyikében gazdasági tényezők, helyi orvosi gyakorlatok kombinációja miatt az utóbbi évek folyamán is elérhető volt, esetleg szigorúan orvosi ajánlatra és a kezelés időtartamának korlátozásával, fokozatosan vonták/vonják ki a forgalomból, és más, hasonló hatású készítményekkel pótolják.

Manapság kiinduló anyagként („prekursorként”) használják más, az egészségre veszélytelen gyógyszerek ipari szintézisében.

A Piramidon és a Fenacetin elsődleges helyettesítője a Paracetamol a fentebb felsorolt és más készítményekben, azon kívül az aszpirin és az ibuprofenszármazékok.

Az egész világon egyre gyakrabban alkalmazzák a gyógyszeres kezelés mellett vagy helyett a rendszeres tornát, jogát, mozgást, víz-, levegő-, és napkúrákat.

A folyamatos újítás jegyében

CardioNET – tudományos tanácskozás a Teleki Konferenciaközpontban

Neves hazai és külföldi szakemberek részvételével tartották meg idén 25. alkalommal a CardioNET országos kardiológiai konferenciát június 4–6-a között a sáromberki Teleki Konferenciaközpontban. A szépen felújított Teleki-kastély korszerű, kényelmes, egyedi helyszínt biztosított a három napig tartó rendezvényen elhangzó több mint száz kardiológiai előadás és poszter bemutatásának, valamint a gyógyszerforgalmazó cégek bemutatóinak.

Bodolai Gyöngyi

A konferenciát a Román Kardiológiai és a Román Hipertónia Társaság égisze alatt az Erdélyi Intervencionális Kardiológiai és

évtizedre visszatekintve, Benedek professzor minden évben valamilyen újdonságot mutatott be a konferencián, ami nemcsak helyileg, regionálisan, országosan, hanem európai szemmel is innovációnak számított. Ide tar-

beszélt ebben a régióban szív-CT-vizsgálatról, az is bemutatásra került a konferencián. Ez a módszer folyamatosan fejlődött egészen a Siemens cég fotonyszámláló technológián alapuló Naeotom Alpha

CT-jének a beszerzéséig, amely háromdimenziós, szinte tökéletes képet készít a szívről, ami közép-európai viszonylatban elsőnek és egyedinek számít. Ez a legkorszerűbb CT nemcsak a koszorúér-áramlást, hanem a szívizom működésének az állapotát is képes felmérni, sőt olyan információkat nyújt, amelyek az életet veszélyeztető ritmuszavarok eredetére is fényt derítenek. Mindez bizonyítja, hogy a kongresszusok első pillérét az képezte, hogy minden alkalommal folyamatos technológiai fejlődésről lehessen beszámolni.

mai megnyilvánulásoknak az alapjait. Egy másik pillér az, hogy hogyan lehet erre finanszírozást szerezni, egy ilyen fejlődés köré pénzt teremteni. Itt jöttek szóba azok a komoly európai pályázatok, amelyeket megnyerve lehetett beszerezni az említett gépeket és minél gyorsabb klinikai adaptációjukat elvégezni.

Mindezekon túlmenően a különböző nyelven bemutatott előadások minősége irányt mutatott a diákok és a fiatal orvosok számára. A mutatósan, elegánsan felújított Teleki-kastély pedig olyan helyszínt biztosított ezúttal is, ahova a külföldi szakemberek is mindig szívesen eljönnek.

Transzplantációs Egyesület (ATTETT) szervezte, partnerségben a marosvásárhelyi G. E. Palade Orvosi, Gyógyszerészeti, Technológiai és Tudományegyetemmel, a sürgősségi kórház kardiológiai klinikájával és a marosvásárhelyi Cardio Med Orvosi Központtal.

A kongresszus félszáz tagot számláló tudományos tanácsának az elnöke *prof. dr. Benedek Imre* kardiológus főorvos, egyetemi tanár, alelnöke *prof. dr. Benedek Theodora* kardiológus főorvos, egyetemi tanár volt (képünkön). A részvételért a Romániai Orvosi Kollégiumtól 23 kreditpont járt.

Amint a nyitóünnepségen elhangzott, a konferenciának már a kezdetektől többféle szerepe volt, az első években a román és a magyar kardiológiai társaság között képezett egy olyan hidat, amely a két társaság szakembereit egy asztalhoz ültette, ahol megvitaták, hogyan lehetne a két régió betegei számára olyan elveket kidolgozni, amelyek alapján minél magasabb szintű szív- és érrendszeri ellátásban részesülhetnek.

Ahhoz, hogy élő maradjon, és a színvonalat tartani lehessen, több pillér biztosította és biztosítja a konferencia folyamatos fejlődését. Az egyik a mindvégig tudományosan fejlődő szakmai hozzáállás. Az eltelt két és fél

tozik például a bal szívkamra architektóniájának első alkalommal történő vizsgálata háromdimenziós ultrahanggal. Ezt követően Romániában, Kelet-Közép-Európában az első lézeres angioplasztika bevezetése, országos szinten az első pitvarfibrilláció-abláció elvégzése a ritmuszavar megszüntetésére szintén a konferencia keretében történt meg. Az első korszerű noninvazív képalkotási eljárások bevezetése, és amikor még senki sem

A konferencia második pillérét az jelentette, hogy útmutatóként működött a régióban dolgozó kardiológusok számára annak ismeretével, hogy az európai ajánlásokat, szabványokat hogyan lehet régiókba bevezetni úgy, hogy az erdélyi betegek hasznára váljanak. Ezért volt fontos mindvégig olyan szakteknétyeknek a jelenléte, akik világviszonylatban referenciának számítanak, ami jelentősen emeli a szakma oktatásának és a szak-

Amikor a megnyitón a marosvásárhelyi kardiológiai iskoláról volt szó, amelynek végzettjei egész Erdélyben, sőt külföldön is vállaltak munkát, nagyon sokan álltak ki Benedek Imre professzor, Benedek Theodora professzor asszony és munkatársaik köré, ahol büszkén vallották, hogy bár keményen bántak velük, sikeres szakemberekké váltak, és a marosvásárhelyi orvosi iskola jó hírét keltik bel- és külföldön egyaránt.

Benedek professzor tanítványai körében

Fotók: Antalfi Imola

Ember és állat harmóniája

A kutyák kozmetikai ápolása

Annak ellenére, hogy az árak egyre magasabbak – százharminc-százötven lej egy tízkilónál kisebb kutya teljes kozmetikai ápolása –, a felelős gazdi kénytelen két-három havonta igénybe venni a szakszerű higiéniai kezelést.

Szer Pálosy Piroska

Egyesek fölösleges pénzkidobásnak tartják a kutyák ápolását, pedig a hangsúly nem csupán a frizuraalakításon van. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy a nyár beköszöntével rendszerint megnő a kutyakozmetikai szalonok forgalma. A forró nyári napok beköszöntével sok gazdiban felmerül a kérdés, hogy nyírva vagy dús szőrzettel érzi-e magát jobban a házi kedvenc, melyik fajtánál elengedhetetlen a szőrzet ápolása. Egyesek szerint divatirányzat, mások szerint fontos szolgáltatást végeznek a kutyakozmetikai szalonokban, ezért a szakember véleményére is kíváncsiak voltunk.

– *Miből áll egy kutya komplett kozmetikai kezelése?* – kérdeztük *dr. Pálosi Csabát*, a Noé Bárkája kisállatklinika vezetőjét.

– A teljes kezelés általában az alábbi szolgáltatásokat nyújtja: fürdetés, nyírás vagy trimmelés, karomvágás, fültisztítás, bűzmirigytisztítás. A nyírás esetében fontos az egészségügyi nyírás, amelynek során a szemek, a tappancsok és a végbélnyílás környékén lévő szőröket vágják le, ez elsősorban a hosszú szőrű fajták esetén szükséges. Ha csomósodott szőrű az állat, a szőrbontás nagyon sok időt vehet igénybe, akárcsak a gyulladt fül tisztítása. A kutyakozmetikai szalon látogatása nem kötelező, de időnként ajánlott – hangsúlyozta a szakember. A bőr ápolása ugyanis nem csupán esztétikai, hanem védelmi szempontból is lényeges. Ahhoz, hogy az összes feladatát jól elláthassa, szüksége van több olyan létfontosságú összetevőre, mint a helyes táplálkozás, az oxigénellátás, a rendszeres mozgás, a pihenés és az ápolás. Amint az ember tisztán tartja magát, a kutyájáról is hasonlóképpen kell gondoskodjon. Elhanyagolt, ápolatlan kutyaban könnyen megtelepszik a bolha, nehezebben vehető észre a kullancs vagy az esetleges bőrelváltozás. A csomós, összeragadt szőrzet kibontását, a kényes testrészek tisztán tartását a kutyakoz-

metikus végzi. A lábujjak körüli szőr lenyírása nagyon fontos a toklászok bőr alá hatolásának megelőzésére, a fül kozmetikája ugyanebből a megfontolásból, de a füljáratot a jó szellőzés érdekében is tisztán kell tartani. Keveset mozgó kutya esetén a karmok túlzottan megnőhetnek, ezeket normál méretig vissza kell vágni, hogy az ebet ne akadályozzák a járásban. Előfordul, hogy a kutya bűzmirigyét üríteni kell, az állatorvoson kívül ezt a kutyakozmetikus is el tudja végezni. A kutya kozmetikai ápolása egyben a bőrének és szőrének az átvizsgálásával is jár, ezáltal olyan bőrelváltozásokat, sebeket vagy akár alattomosan megbúvó különböző elősködőket is észrevehetnek, amelyeket a gazdi elől elrejt a bunda. A kutya kozmetikai ápolásának igényei a kutya fajtájától, életkörülményétől, testméretétől, szőrzetének hosszától és minőségétől, az állat életkorától és még sok minden egyéb mástól függ. Másképp kell ápolni egy nagyobb testű kutyát, mint egy ölebet, egy lakásban tartott kedvencet vagy a családi ház kertjében élő kutyát, illetve a rövid szőrű és a hosszú szőrű állatot.

– *A kölyökkutyát első alkalommal mikor érdemes kutyakozmetikushoz vinni?*

– Mivel a kiskutya immunrendszere még nem véd teljesen a különböző betegségektől, és a kölyökszőrzet sincs még lecserélődve, ezért az első kozmetikázással jó megvárni az oltások utáni időszakot (ez kb. öt hónap körüli lehet).

– *Mikor kell a nyírást, és mikor a trimmelést alkalmazni?*

– A nyírás és trimmelés a kutya szőrtípusától függ. Trimmelni a drótszőrű (pl. airedale terrier, foxterrier), szálkás szőrű (pl. szálkás szőrű tacskó) és vegyes szőrzetű (pl. spánielek) kutyákat lehet. Trimmelésnél a szőrt eltávolítják a szőrtüszőből, hogy új szőr növekedhessen. Nem minden kutyakozmetikus ért a trimmeléshez, amely szakszerűen végezve nem fájdalmas, sőt, megkönnyebbülést jelent a kutyának, mert azt követően a bőre jobban szellőzik. Ezeket a kutyákat nem ajánlatos nyírni, mert a nyírás során az elhalt szőr nem kerül ki a szőrtüszőből, csak rövidebb lesz, ami a szőrminőség romlásához, illetve bőrgyulladáshoz vezethet. Az úgynevezett trimmelőgépek is nyírást végeznek a szőrápolás tekintetében, csak kis felületeken használják, a trimmelést egyébként kézzel végzi a kutyakozmetikus. A kutyák szőrzete különböző típusú és texturájú lehet, de általánosság-

Fotó: Szer Pálosy Piroska

ban két szőrzettípus különböztethető meg: az egyrétegű és a kétrétegű szőrzet. Az egyrétegű egyetlen felső fedőrétegből áll, mely az egész testfelületen folyamatosan növekszik, ugyanúgy, mint az emberi haj. Ilyen típusú szőrzete van például az uszkárnak, a máltainak, a bichonoknak, a yorkshire terriernek és még jó néhány más fajtának. Ezeknél a fajtáknál a szőrzet ápolása, nyírása mindenképp szükséges. Ugyanakkor óvatosan kell eljárni, ha a meleg, nyári időjárásra készülve az egyrétegű szőrzetű fajtáknál teljes egészében el szeretnék távolíttatni a szőrzetet. Az állat a nyári melegben biztosan jól érzi majd magát szőrtelenül, azonban fennáll a leégés veszélye, ezért fokozottan védeni kell őt a közvetlen napfénytől. Az ápolatlan, koszos, csomós szőrű kutya nemcsak kellemetlen látvány, de az állat is rosszul érzi magát, ugyanakkor sok betegséget összeszedhet. A kutyakozmetikus képes felismerni egyes betegségeket, és figyelmeztetheti a gazdit, ha ajánlott felkeresni az állatorvost. Sokszor a nagy bunda alatt nem látszanak a sebek, fekélyek, a csomós, elhanyagolt szőr miatt keletkezett bőrbetegségek. Ezért az olyan kutyafajtákat is érdemes megnyíratni legalább évente egyszer, tavasszal, amelyeket egyébként nem szoktak nyírni, pl. a pulit, kuvaszt és komondort. Ezeknek a zsinóros szőrű kutyáknak az aljszőre nem hull ki, mint a többi fedő- és aljszőrrel rendelkező ebnek. Ezért könnyebben kapnak bőrgyulladást, és hamarabb fülled be a bőrük a szőr alatt – fejtette ki a szakember.

Tibullus Albius órómai író, költő véleményét idézzük a fősorokban.	1.	NÖVÉNYZET NÉLKÜLI	TÉLI CSAPADÉK MELYTÁRGY? (OROSZ)	CÉGFÉLE (RÖV.)	OLDOTT VEGYI BÁZIS	EZEN IRÁNYBAN	LEKVÁR CÉGFÉLE (ROMÁN RÖV.)	MÁSTÓL MAGÁHOZ KÉRETŐ	KÍNAI HOSSZ-MÉRTÉK	TÁNCOS MULATSÁG	GYILKOL ORSZÁG-GYÜLÉS-HELY (1707)	NAGY GYŐ-ZELEM, DAL NÉLKÜLI	MŰ (LATIN RÖV.)	ALÁVALÓ, ALJAS	KÖNNYEZŐ
	A														R
	ODA-VISSZA FÉRFINEV		KIRÁNDU-LÁS A MŰLTBŐL VALÓ				KÜSZÖ-NÖVÉNY BECÉZETT NAGYAPA				INDUSZTRI-ÁLIS TESZ, HELYEZ				
	SZEMCSÉS ANYAG			GÖRÖG AUTÓJEL ÁSVÁNYI FÜSZER			SÓHAJ HEGY-CSÚCS		HUSZÁR-PARANCS FRANCIA RT. (RÖV.)				CSÜNG HÁROM (OROSZ)		
2.	H	OFSZÁJD	FALUSI APÓ TALÁNI	TOVÁBBÁ EME PÁRJA		DÉLUTÁNI DIÁK ERŐS ESŐ				SZLÁV IGEN SÍRÁSRA KÉSZTET		MORZEJEL AMELY SZEMÉLY			JEMENI AUTÓJEL ARAB FÉRFINEV
MÉLY NŐI ÉNEKHANG			SZÓT TOLD ... MOR-GANA (DÉLIBAB)			HÁBORÍT CIRILL TÁRSA					KÓRUSMŰ KEDVETLEN				
SVÁJCI VÁROS				TE ÉS ÉN FÁBA VÉS		HITEGETŐ FRANCIA ARANY			FÉLCSÍKI FRANCIA ARANY			MELY SZEMÉLY? ÉTLEN RÉMI!		FOLYADÉK ELŐTAG: ÚJ	
... KIRÁLYA (OPERA) A HÁZBA			MENYASZ-SZONY PALINDROM NŐI NÉV		ZENÉS DRÁMA FÜZET (RÉG)				ANTIK AKADÁLY					SZERB VÁROS LÉTEZÉSE	
		LAMARTINE VERSE OXIGÉN ÉS JÓD		BETÜKKEL KÖZÖL ÉSZAK-OLASZ FOLYÓ				KIS SÚLY IPARI TANULÓ				PÁROS BEKE! KÉZBESÍ-TETT		MAJDNEM RING! MUTATÓSZÓ	
SÍKSÁG			NÉMA PÁRI! A HEGY LEVEI		ROMÁN AUTÓJEL SZÁNDÉKO-ZIK		SZAMÁR-BESZÉD KÖLTŐI SÓHAJ		ÁLLÓVÍZ EBBE AZ IRÁNYBA		EGYEDÜL (ANGOL) HATÁRRAG				
EGY (NÉMET) IGEVÉGZŐ-DÉS LEHET			LÁBRÉS Z ÓGÓRÓG TÖRZS			... ALIGHIERI TALÁNI				NEVESS (LATIN) TE ÉS Ó				LÁM VÍZLÁGYÍTÓ SZER	
		ÁLLAMI ILLETÉK LENTI HELYEN		MEZTELEN MŰALOKTÁS HALLGAT A SZAVÁRA			FELTÉVE SZOBA-KUTYA		PÁRATLAN RITA! NÉMET FOLYÓ		NÉM. HIM-NUSZ KEZD. LÉGNYO-MÁSEGYSÉG				FÉLÉVI! SZÉKELY IS
SPANYOL ÉS OSZTRÁK AUTÓJEL			IDÓMÉRŐ RENDBEN (USA ERED.)		FÉRI SORSA ... (JÓKAI) ELME		SODOR, PÖDÖR TROMBITA-HANG				IRÁNYÍT HÁROM (OLASZ)				
HALOGÉN ELEM				HARMAT MŰVÉSZI SÓHAJ			BEOLTÓ! JUTTAT		A MÉLYBE CIN		AZON A HELYEN RÖHÖGNI KEZDI!			VAN, LÉTE-ZIK (NÉMET) MAGUK	
			MŰVÉSZET (LATIN) EZER!			LEVEGŐT IGÉNYLŐ NÉVELŐ				EREKI FÉLSZI		RÉG ÉLT ELŐD GRAMM (RÖV.)			OXIGÉN FÉLIG ÍR!
INDÍTÉKOK	E														L.N.J.

Június 5-i rejtvényünk megfejtése: **Ne légy örült: nem nyomoroghatsz azért, hogy ne nyomorogji! A tanácsadó neve: Leonardo da Vinci.**

Parajd él, és élni akar

(Folytatás az 1. oldalról)

Június 10-én, kedden délelőtt 10 óra körül a településre érkezve első utunk a polgármesteri hivatalba vezetett. Nyágrus László községvezető éppen egy hazai és külföldi szakértőkből álló csoportot, valamint kormányképviselőket várt megbeszélésre – köztük Bogdan-Gruia Ivan gazdasági minisztert, Mircea Fechet, környezetvédelmi szakárca vezetőjét és Raed Arafatot, a belügy-minisztérium katasztrófavédelmi főosztályának vezetőjét –, de néhány perce számunkra is jutott.

– Szó lesz ma a turisztikai egységeknek járó támogatás gyakorlati kérdéseiről, például arról, hogy milyen dokumentumok szükségesek a juttatás igényléséhez. Persze más típusú vállalkozások illetékesei is jelezték, hogy őket is érinti a kialakult helyzet, és ez nyilvánvaló is. Az EU különböző országaiból – többek között Magyarországról, Hollandiából, Németországból, Spanyolországból – érkező, valamint romániai tagokat is magába foglaló nyolcfős szakértői bizottság a jelenlegi helyzet miatt elrendelt kilakoltatásokat illetően von le következtetéseket. Elkezdődött a beszélgetés egy sós tó kialakításáról is. Mi önkormányzatként azonosítottuk a területet, de az, hogy hogyan lenne ez finanszírozva, még nincs leszögezve. Az egyik legfőbb kérdés, hogy mi lesz a sós vízzel. A lényeg, hogy olyan eredmények szülessenek, amelyeknek köszönhetően tovább lehet majd lépni – emelte ki a polgármester, majd hozzátette: – Hála istennek, a régi bánya mennyezete még nem szakadt be. Közel tíz nap telt el azóta, hogy a környékbeli lakosokat, tizenöt családot kilakoltattunk. A 45 ingatlanból ennyiben működött háztartás, a többi hétvégi ház. Úgy néz ki, hogy az evakuálásra vonatkozó határozat az elkövetkezőkben nem lesz felülírva, hiszen, ahogy Arafat államtitkár úr is hangsúlyozta: a legfontosabb az emberek biztonsága.

Simófi Ferenc alpolgármesterrel a rendőrautóval őrzött, lezárt övezet közelében találkoztunk, ahova a kilakoltatottakat adományosztásra hívták össze délelőtt 11 órára. Az előljárótól megtudtuk, hogy 48 személy szerepel a Kaufland Románia és a Șansa Ta (A Te Esélyed) Egyesület részéről érkező, ivóvízből, tartós élelmiszerekből és tisztálkodási szerekből álló csomagok címzettjeinek listáján. Ezek azok az emberek, akiknek biztonsági okokból el kellett hagyni otthonukat, és naponta legfeljebb húsz percre térhetnek haza hatósági engedéllyel, elvenni a legszükségesebbeket vagy ellátni az állatokat. Az evakuált parajdiak többsége rokonoknál kapott szállást, és van, aki egy önkormányzati épületben húzódhatott meg.

„Mint a vámnál...”

Mivel a segílyt szállító autóra közel egy órát várni kellett, bőven volt lehetőségünk szót váltani a jelenleg otthontalanná vált lakossággal. Voltak, akik első perctől nyíltan beszéltek a rájuk szakadt nehézségekről, mások egy darabig tartózkodónak mutatkoztak, de végül név nélkül ők is vállalták a véleménynyilvánítást.

P. Polina, egy ötvenéves, kétunokás, magyarul beszélő asszony méltatlankodva mesélte, hogy pünkösdvasárnap múlt egy hete, hogy az apjához kellett költözzön a lányával és annak 4 és 12 éves gyermekével.

– Csak „buletinnel” mehetünk haza öt-tíz percre ruhát cserélni. Mindig igazoltatnak – mondta Polina.

– Mint a vámnál – egészítette ki a mondatot az egyik szomszédasszony.

– Eredetileg csak két napról volt szó, most azt mondták, még harminc napig így kell élnünk – vette át újra a szót a fiatal nagymama, majd azt is hozzátette, hogy a bánya bezárása a családjá megélhetését is érinti, ilyenkor ugyanis gombát, málnát, epret, áfonyát szoktak árulni a turistáknak, most azonban nincs kinek.

Az 57 éves Dávid Márton a veszélyeztetett övezet harmadik házában lakott. Az önkormányzat ingatlanjában kapott szállást, elmondása szerint hat kilométerre az otthonától.

– Itt az igazolványom – mutatta beszélgetésünk elején, hogy lássuk, nem állít valótlant. – Tavaly augusztusban halt meg a feleségem. Három fiam van, közülük csak az egyik lakik a faluban, velem közös udvaron. Napszámából élek, de most bevétel nélkül maradtam. Nekem ki fog segíteni? Nem kérek egymilliót, csak hogy legyen miből megélni. Biciklivel járok naponta haza – sorjázta a rendszertelenül eléje tóduló gondolatokat a sovány, barna bőrű férfi.

„Rosszabb, mint a Covid”

A várakozók között az alpolgármester segítségével egy bányászt is találtunk, aki határozottan kijelentette: elég a maga baja, nem nyilatkozik, és biztos, hogy a munkatársai sem fognak. (A későbbiekben többen utaltak arra, hogy a hallgatásra valószínűleg utasítást kaptak a sóbánya alkalmazottjai.)

A korábbi beszélgetőtársaktól tisztas távolságra álldogáló asszonycsoport azonban lassan a bizalmába fogadott, talán azért is, mert senkinek a nevét nem kérdeztem. Egyhangúan leszögezték: a kilakoltatás meglátásuk szerint fölösleges felhajtás, nincsenek veszélyben.

– Mindenkinek van lehetősége elmene-külni, ha muszáj, de soha nem fog „kiszökni” a víz a bányából – jegyezte meg egy nyugdíjas asszony, aki a fia üres garzonjában húzta meg magát. – A férjem a garázsunkba költözött be, az ugyanis már nem tartozik az úgynevezett veszélyzónához. Kész tragikomédia ez az egész. A fiamnál nincs mosógép, de még evőeszközök és táányérok sincsenek. Eredetileg arról volt szó, hogy napközben itthon maradhatunk, csak éjszakára kell elmennünk, de nem így lett. Hogy mondjam meg a csirkéimnek, hogy „na, itt vagyok, húsz perc és szerusztok”?

– Rosszabb ez, mint a Covid – kapcsolódott be a beszélgetésbe egy kétgyermekes édesanya, aki az anyósáéknál talált menedéket 7 és 10 éves gyermekével. – Kicsitől nagyig mindenkit megvisel ez a helyzet, de leginkább a gyerekek kíváncznak haza. A játékaik mind ott maradtak a házukban, csak az iskolatáskájukat, a füzetjeiket és egy labdát hoztunk magunkkal – panaszkolta. Egy nála valamivel idősebbnek tűnő nő megjegyezte, hogy a családjá számára a kilakoltatás a megélhetést is veszélyezteti, ugyanis otthon végzett esztorgályosmunkával keresik a kegyerüket a férjével.

– Na, én leléptem – határozta el magát közben a nyugdíjas asszony –, a fiam majd átveszi a csomagot. A parajdi víz egyébként továbbra is iható, de ha már hoznak nekünk adományba, elfogadjuk.

– Semmit sem kérünk, csak azt, hogy engedjenek haza – replikáltak többen a jelenlevők közül.

Végül aztán a segítők járműve is feltűnt az utcában. Amint azt a Kaufland Románia bu-

karesti képviselőjétől, Katharina Scheidereitertől és a Șansa Ta Egyesület illetékesétől, Ciobotaru Gabrieltől megtudtuk, 21 tonna víz és egy tonna tartós élelmiszereket, valamint tisztálkodási szereket tartalmazó csomag érkezett a kilakoltatott parajdiak számára, akik a legutóbbi sajtóforrások szerint még hónapokig ingázhatnak az otthonuk és a kényszerlakhelyük között.

A rémhírek „gyümölcse”

A veszélyzónától alig pár lépésre álló panzió tulajdonosa, Munteanu Sándor nézőként vett részt a csomagosztáson. Amikor megtudta, hogy médiaképviselők vagyunk, kifakadt:

– Egyes tévések jól elintézték. Amint közhírré tették, hogy „behorpadt az egész Parajd”, a foglalások felét le is mondták a vendégek. Főleg táborozó gyermekcsoportokat szoktam elszállásolni, most is úton van felém egy kolozsvári csapat, a 110 gyerekből azonban 55-öt nem engedtek el a szülők a rémhírek miatt. Igaz, hogy a látogatók 80%-a a bányáért jött, 20%-uk viszont az egyéb látnivalóért. Őket nem lett volna szabad elriasztani.

Hasonlóképpen vélekedett Káli Károly, aki családjával a kereskedelemről él, egy saját és két bérelt üzlethelyiségben egyebek mellett sótermékeket és kisebb ajándéktárgyakat értékesít.

– Minket egészen padlóra tett ez a helyzet. Öten vagyunk testvérek, és mindannyian ehhez a vállalkozáshoz tartozunk, ugyanakkor öt alkalmazottunk is van, akiket most munkanélküli-segélyre kellett küldenünk, tehát tíz család megélhetése vált bizonytalanná. Amikor a turistaszézon miatt májusban leállt a termelés a sóbányában, szoktunk vásárolni a sóból. Idén sokkal többet vettünk, mert tudtuk, hogy baj lesz, voltak erre utaló előjelek, főleg a gyakori szivárgások. A viszonteladóinkat most nem szolgáltuk ki, és igyekszünk úgy beosztani a készletet, hogy elég legyen, amíg valami másba nem tudunk kezdeni. Kizárt, hogy a meglévő üzleteinket mind fenn tudjuk tartani, a bérek ugyanis magasak. A különböző platformokon keringő áhírek nagyon rosszat tettek a településnek. Egy étterem-tulajdonos barátomnak például száz személy számára volt egy ötnapos foglalása, amit aztán lemondtak a mendemondák miatt. Egy ekkora társaság ellátása

pár hónapos túlélést jelentett volna neki – mondta Káli Károly, akitől azt is megkérdeztük, mennyire volt kereslet a termékei iránt a csíksomlyói búcsú napján.

– A bánya helyzetét elemző szakértők lezárták az utcát, autóval nem lehetett bejönni. Hála istennek, azért akadtak vásárlók, de közel sem annyian, mint a korábbi években. A pünkösd kereslet szempontjából máskor olyan erős, hogy a bevételből jól fel tudjuk tölteni az árukészletet, és azzal indulunk neki a szezonnak, ami az érettségi időszakról az iskolakezdésig szokott tartani. Mindenesetre nem gondolunk arra, hogy mit veszítettünk, mert akkor megkattanánk, csak azt nézzük, mi maradt meg. Ha beindulna a strand, az számunkra is megoldást jelentene. A legfontosabb azonban az, hogy jöjjenek errefele az emberek, ha csak átutazóban is, de álljanak meg Parajdon, vegyenek sót, kürtőskalácsot.

Megmenteni az ősi örökséget

Horváth Rozália, a református templomhoz közel eső Horváth panzió tulajdonosa azok közé a parajdiak közé tartozik, akik sok évtizeddel korábban az elsők között fogadtak turistákat a településen.

– Most minden foglalat lemondtak a vendégek. Eredetileg július második felére elég sokan bejelentkeztek, augusztusban pedig végig telt házunk lett volna, de mindenki kezelésre akart jönni – vázolta fel a helyzetet az egész lényéből otthoni melegséget árasztó panziós. – Parajd nincs úgy kiépítve, ahogy kellene, ezért nem sok kilátást látok a jövőre nézve. Ha bizonyos turisztikai fejlesztések megvalósulnának, esetleg létesülne egy kalandpark, vagy kiépülne a Rapsóné vára, talán lenne merre továbblépni. A legfőbb érték azonban továbbra is a sóbánya lenne, és csak remélni tudjuk, hogy az is marad. Ezt az örökséget ősapáinktól kaptuk, nem lenne szabad hagyni, hogy elveszzen. Úgy gondolom, a mostani technológiával meglenne erre a megoldás, éppen ezért a befolyt pénzeket a sóbánya megmentésére kellene fordítani. Sokan meggyógyultak itt, ezt sem kellene elfelejteni. Van olyan visszatérő vendégem, aki sírva hívott fel, mert még legalább két-három évig szerette volna elhozni a bányába a gyermekeit.

Horváth Rozáliától azt is megtudtuk, hogy a csíksomlyói búcsú alatt három-négy szobát sikerült kiadnia magyarországi vendégeknek, akik kimondottan segítő szándékból szálltak meg Parajdon. Nagyon hálás minden ilyen gesztusért, de meggyőződése, hogy a kialakult helyzetet a parajdiaknak elsősorban önerőből kell megoldani. Rozália kilencvenéves édesapja, Kovács Árpád, aki harminc évet dolgozott a sóbányában, és Parajd legidősebb nyugalmazott bányászának számít, gyakran mondogatja: van még ott só, nincs veszve minden.

Kovács Árpád, Parajd legidősebb bányásza lányával, Horváth Rozália panziótulajdonossal
Fotók: Nagy Tibor

Program már van, csapat még nincs

Elkészítették a női röplabda A1 osztály 2025/2026-os idényének bajnoki programját. A sportági szövetség gyakorlatához híven nagyon korán kisorsolta a menetrendet a következő idényre, noha nem egyszer szembesült már azzal, hogy újra kell sorsolnia, mert a beiratkozásokkor kiderül, hogy változott a mezőny összetétele.

A CSU Medicina egy év után tér vissza az élvonalba, azonban még semmilyen információ nincs arról, hogy milyen keretre támaszkodhat. Sőt, azt sem lehet tudni, hogy a kispadon marad-e Bokor István edző, vagy egy nagyobb tapasztalatú szakembert hoznak. Az utóbbi két próbálkozás mindenesetre fiaskónak bizonyult. Mind a brazil Paul de Tarso, mind a belga Julien van de Vyver kudarcot vallott Marosvásárhelyen. Annyi bizonyos, ahhoz, hogy helytálljon a legjobbakk között, a Medicinának jelentősen erősítenie kell.

Jelenleg annyit lehet tudni, hogy a bajnokság októberben (feltételezhetően 18-án) indul, a megyeszékhelyi együttes mérkőzéseinek a sorrendje pedig a következő: CSM Konstanca (hazai pályán), Lugosi CSM (idegenben), Balázsfalvi Alba Volei (h), Bukaresti Rapid (i), CSO Voluntari (h), Bukaresti CSM (i), Bukaresti CTF Mihai I (h), CSM Târgoviște (h), Braszói Corona (i), Bukaresti Dinamo (h), FC Argeș Pitești (i).

A bajnoki rendezés várhatóan nem változik. Az oda-vissza alapszakasz után a felsőházi rájátszásba a legjobb nyolc jut, ahol az első körben két győzelemig játszanak, majd a döntőben három győzelemig tartó sorozatban dől el a bajnok kiléte. A 9-12. helyezettek három győzelemig tartó párharcokban a kiesés elkerüléséért lépnek pályára. *(bálint)*

Fotó: Nagy Tibor (archív)

Papírforma román siker Ciprus ellen

A román labdarúgó-válogatott 2-0-ra legyőzte Ciprust a 2026-os világbajnoki selejtezősorozat H-csoportjában, a bukaresti Nemzeti Arénában, kedd este. Mindkét gól az első félidőben született: a 43. percben Florin Tănase, négy perccel később Dennis Man volt eredményes.

A mérkőzésen a román csapat dominált, és bár nem alakított ki számos helyzetet, a két gól elegendőnek bizonyult a győzelemhez. Ciprus az első félidőben közvetlenül az első

román találat előtt hibázott el egy óriási lehetőséget (három vendégjátékos „ment” Horățiu Moldovan ellen, a román kapus bravúrosan, mellkasával hárította a lövést), majd szünet után több ízben próbálkozott, de nem tudott betalálni. A mérkőzés utolsó percében Denis Alibec távoli lövését a ciprusi kapus, Joel Mall hárította.

Sikerével Románia versenyben maradt a csoport első két helyéért, amelyek közvetlen vagy közvetett kvalifikációt biz-

tosítanak a világbajnokságra. A csapat szeptember 5-én játszik legközelebb, ekkor barátságos mérkőzésen Kanadával találkozik, majd szeptember 9-én Ciprus ellen idegenben folytatja a selejtezőt.

A csoport másik mérkőzésén – San Marino – Ausztria 0-4 – az osztrákok 6 pontosak lettek, és megelőzték a tabellán a román válogatottat.

Jegyzőkönyv
Világbajnoki selejtező, H csoport: <i>Románia – Ciprus 2-0 (2-0)</i> . Bukarest, Nemzeti Aréna, 45.324 néző. Vezette: Donatas Rumsas (litván). <i>Románia</i> : Horățiu Moldovan – Andrei Rațiu, Mihai Popescu, Andrei Burcă (73. Virgil Ghiță), Deian Sorescu – Adrian Țut, Vlad Chiricheș (56. Marius Marin) –Dennis Man (82. David Miculescu), Florin Tănase (73. Denis Alibec), Valentin Mihaílă (56. Alexandru Mitriță) – Denis Drăguș. <i>Ciprus</i> : Joel Mall – Dzsannisz Szaciasz, Krisztosz Shelis, Konsztantinosz Laifisz, Georgiosz Malekkidisz – Joannisz Koszti (46. Haralamposz Haralampusz), Grigorisz Kasztanosz, Haralamposz Kiriaku (81. Kosztakisz Artimatasz), Anderson Correia (62. Marinosz Cionisz) – Loizosz Loizu (46. Mariosz Ilia), Andronikosz Kakulli (46. Nikolasz Kucakosz). Gólszerzők: Florin Tănase (43.), Dennis Man (45+2.). Sárga lap: Florin Tănase (26.), illetve Grigorisz Kasztanosz (25.), Dzsannisz Szaciasz (65.).

Ötven válogatott gólnál tart Memphis Depay
A holland labdarúgó-válogatott kiütéses, nyolcgólos győzelmet aratott a vendég máltai csapat felett a világbajnoki selejtezősorozat keddi játéknapján. A találkozó különösen az első két gólt szerző Memphis Depaynak marad emlékezetes, mert utolérte a narancsmezesek eddigi legeredményesebb futballistáját, Robin van Persie-t. Immár mindketten ötven találatot szereztek a holland címeres mezben, ráadásul mindketten 102 fellépés alkalmával. A G jelű ötös másik mérkőzésén a finnek 2-1-re legyőzték az eddig hibátlan lengyeleket. A meccset húsz perccel a vége előtt félbeszakították, mert egy néző összeesett a lelátón. A nagyjából félórás kényszerszünet után folytatódott a játék, de már nem született több gól. A keddi eredmények: * G csoport: Hollandia – Málta 8-0, Finnország – Lengyelország 2-1; * H csoport: Románia – Ciprus 2-0, San Marino – Ausztria 0-4; * K csoport: Szerbia – Andorra 3-0, Lettország – Albánia 1-1.

Mestermérleg
Mircea Lucescu (Románia): „Nagyon örülök, hogy nyertünk, tekintve, hogy Bosznia-Hercegovina alig tudta megverni Ciprust. Erősen elszántan játszottunk, és mindent megtettünk, hogy megszerezzük a három pontot. A meccs előtt elmondtam a fiúknak, hogy a győzelem létfontosságú ezen a mérkőzésen, hiszen egy erős, új, nemzetközi szinten is versenyképes válogatottat szeretnénk építeni. A srácok megértették, amit akarok, jól is tették a dolgukat. Megérdemeltük a győzelmet, de a befejezés miatt egy kicsit bosszús vagyok. Mert ha profi vagy és van lehetőség négy-öt gólt lőni, akkor meg kell tenned. A támadások lezárásánál azonban inkább az egyénieskedő megoldásokat részesítettük előnyben. Ha jobban odafigyelünk, ez a meccs összesítésben jobb gólkülönbséget hozhatott volna nekünk, ami növelte volna a lelkesedésünket.”

A H csoport állása
1. Bosznia-Hercegovina 3 3 0 0 4-1 9
2. Ausztria 2 2 0 0 6-1 6
3. Románia 4 2 0 2 8-4 6
4. Ciprus 3 1 0 2 3-4 3
5. San Marino 4 0 0 4 1-12 0

Megszakította nyeretlenségi sorozatát a magyar válogatott

A magyar labdarúgó-válogatott 2-1-re nyert Azerbajdzsán vendégeként a két csapat keddi felkészülési mérkőzésén.

Ugyan az azerieknek van egy majdnem 70 ezres nemzeti stadionjuk, ezt a találkozót a mindössze 6500 néző befogadására alkalmas Dalga Arénában rendezték, amely a modern belvárostól messze, a Kaszpi-tenger partjától viszont csak néhány kilométerre fekszik.

A hazai szurkolók fő csoportja boykottot hirdetett a válogatottja gyenge teljesítménye miatt, az azeriek legutóbb szinte napra pontosan egy évvel ezelőtt nyertek meccset, így kiestek a Nemzetek Ligája legalacsonyabb osztályába. A lelátó ennek nyomán elszomorító képet festett, nagyjából 1200-an voltak kíváncsiak a két csapat összecsapására, ebből mintegy száz magyar drukker.

Ezúttal összejött a magyaroknak, amit Marco Rossi szövetségi kapitány és a játékosok is reméltek: már az ötödik percben rögtön az első helyzetet értékesítették: Nego jobb oldali beadását a védők közepén teljesen elnézték, Varga Barnabás így senkitől sem zavartatva 5 méterről a kapu jobb oldalába fejtelt (0-1). A vezetésnek azonban nem sokáig örülhettek, a hazaiak három perccel később, egy jobb oldali szöglet után egyenlítettek: a beívelt labdát két azeri játékos is megcsúsztatta, majd

közvetlen közlről Dadasov lőtt a hálóbá, de előtte kézzel is „besegített” magának, amit a bíró nem vett észre (1-1). Ha a meccsen van videóbíró, a találatot jó eséllyel érvénytelenítették volna, azonban – nem volt. A debütáló Tóth Balázsnak nem volt esélye hárítani.

A folytatásban ugyan a vendégek futballoztak fölényben, de az újabb helyzetig a 25. percgig kellett várni,

ekkor Orbán fejtelt veszélyesen egy szöglet után. A meccs kissé leült, mégis újra előnybe került a magyar válogatott, Varga ezúttal előkészítőként jeleskedett: a 33. percben Nagy bal oldali beadását Varga a kapunak háttal lekészítette az érkező Szoboszlainak, aki 10 méterről nagy erővel a hálóbá lőtt, a kapus csak beleérni tudott (1-2). Nem sokkal később centiken múlt

csak, hogy az első találat utáni forgatókönyv megismétlődjön, de a szöglet utáni fejes mellé szállt.

A fordulás után nyomasztó fölénybe kerültek a magyarok, de az első helyzetig a 64. percgig kellett várni. Marco Rossi ekkorra már alaposan átformálta csapatát – a kapuba például beállt Szappanos Péter –, így Nego Loic a középcsatár helyéről lőtt fölé közlről. A folytatásban sem változott a játék képe, a magyarok magabiztosan őrizték a minimális előnyüket, és többször is jó lövőhelyzetet alakítottak ki, a befejezésekbe azonban rendre hiba csúszott. A házigazdák a hajrára rá-

kapcsoltak, a 81. percben Szappanosnak kellett védenie, sőt, a 90+3. percben egy szöglet után a hazaiak kapusának közeli próbálkozását hárította bravúrral, megmentve ezzel a győzelmet.

Marco Rossi szövetségi kapitány csapata sikerével megszakította ötmeccses nyeretlenségi sorozatát, és egymást követő három vereség után újra diadalmaskodott.

A magyar nemzeti együttes legközelebb már világbajnoki selejtezőket vív, szeptember 6-án Írországbán lép pályára, három nappal később pedig a friss Nemzetek Ligája-győztes portugálokat fogadja.

Mestermérleg
Marco Rossi (Magyarország): „Az első perctől kezdve mi akartuk diktálni a mérkőzés ritmusát, ez a 85. percgig sikerült is. Kézben tartottuk a mérkőzést, helyzeteket alakítottunk ki, és jó ritmusban futballoztunk. A hajrára, talán mert a cseréink nem úgy működtek, ahogyan azt reméltük, beszorultunk, és a második labdákat sem tudtuk megszerezni, emiatt hátrébb került a védővonal és harcolnunk kellett a győzelemért.A hazaiak egy kis szerencsével egyenlíthettek is volna. Elégedett vagyok a négyvédős hadrend játékával és mindkét kapusunk, a debütáló Tóth Balázs és Szappanos Péter teljesítményével is, mindketten jól teljesítettek, hiba nélkül védtek. Jó személyiségű futballisták.”

Jegyzőkönyv
Felkészülési mérkőzés: <i>Azerbajdzsán – Magyarország 1-2 (1-2)</i> . Baku, Dalga Aréna, vezette: Viktor Simuszik (fehérorosz). <i>Azerbajdzsán</i> : Dzsaфарov – A. Huseynov, J. Huseynov (55. Akhundzade), Mustafazade, Dashdamirov – Nuriiev (69. Abdullazade), Makhmudov, Ibrahimli (85. Rustamli), Jafarguliyev (55. Bayramov) – Emreli (69. Kh. Aliyev), Dadasov (69. Gurbanli). <i>Magyarország</i> : Tóth B. (58. Szappanos) – Nego (72. Styles), Orbán, Dárdai M., Nagy Zs. – Schäfer (85. Csongvai), Tóth A. (58. Dárdai B.), Szoboszlai – Bolla (58. Osváth), Varga B., Sallai (46. Csoboth). Gólszerzők: Dadasov (8.), illetve Varga B. (5.), Szoboszlai (33.). Sárga lap: Makhmudov (54.), Bayramov (60.), A. Huseynov (76.), Kh. Aliyev (84.), illetve Schäfer (84.).

Schäfer András (b) és az azeri Emin Makhmudov az Azerbajdzsán – Magyarország barátságos labdarúgó-mérkőzésen Bakuban, a Dalga Arenában 2025. június 10-én.

Fotó: MTI/Czeglédi Zsolt

Szünetel a gázszolgáltatás

A gázelosztó hálózaton végzendő munkálatok miatt a Delgaz Grid társaság szünetelteti a gázszolgáltatást pénteken, június 13-án 10–13 óra között Kóródon, Kóródszentmártonban és Küküllősolymoson –

áll a cég közleményében, melyben felkéri a fogyasztókat, hogy a jelzett időszakban zárják le a gáztűzhelyeket, és a gázellátás újraindítását követő fél órában felügyeljék ezek működését.

Mátyás királynak tulajdonított, elveszettnek hitt dokumentumot találtak meg Besztercén

Mátyás királynak tulajdonított, a történészek által több mint 130 évig elveszettnek hitt dokumentumot találtak meg Besztercén.

Az értékes dokumentumot kedden, a nemzetközi levéltári nap alkalmából tették közzemlére, miután nemrég véletlenszerűen bukkantak rá az állami levéltár Beszterce-Naszód megyei fiókjának archívumában.

Az iratot több mint 130 évig elveszettnek hitték a történészek – nyilatkozta Cornelia Vlasin, az intézmény vezetője az Agerpres román hírügynökségnek.

Elmondta: az 1470-ben keltezett iratot a megyei levéltár régi iratai között találták meg az államany rendszerezésekor. Ez egy Hunyadi Mátyás által Erdély akkori fejedelmének küldött királyi parancs – mondta az igazgató.

Az 1470. február 21-én íródott latin nyelvű dokumentumban a ki-

rály az erdélyi szászoknak biztosított szabadságjogok tiszteletben tartására kérte a fejedelmet.

Cornelia Vlasin úgy nyilatkozott, hogy az értékes dokumentumra az eredményes levéltári munkájuk szimbólumaként tekintenek, ezért kedden egy napra közzemlére tették a nemzetközi levéltári nap alkalmából.

Az igazgató szerint az iratot Bukarestbe küldik restaurálni, helyenként ugyanis ragasztószalaggal volt megragasztva, és ezáltal sérült a papír, valamint a pecsét is töredezett. A restaurálás után a dokumentum visszakerül Besztercére, ahol a levéltár középkori gyűjteményét gazdagítja.

Az igazgató a helyi Bistrițeanul lapnak úgy nyilatkozott, hogy Mátyás király levelét az erdélyi szászok történelmét összefoglaló, 1892-ben megjelent többkötetes Urkundenbuch zur Geschichte der

Deutschen in Siebenbürgen című műben is említik. Ebben azonban egy 1552-es, jelenleg Nagyszebenben őrzött másolatra hivatkoznak, és hozzáfűzik, hogy a besztercei polgármesteri hivatalban őrzött eredeti dokumentum elveszett. Beszterce a középkorban az észak-erdélyi szászok székhelye, fejlett gazdasági és kulturális központja volt.

Az erdélyi szászoknak elsőként II. András király biztosított kiváltságokat az 1224-ben kibocsátott Andreanumban, majd több magyar király, köztük Mátyás is megerősítette ezeket. A kiváltságjogok a szászok önkormányzatát, igazgatását és a jogszolgáltatásukat érintették. Lehetővé tették számukra, hogy saját szabályaik és intézmények szerint működjenek, és viszonylag függetlenül éljenek az erdélyi rendiség keretein belül. (MTI)

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

KÜLÖNFÉLÉK

ELHORDUNK 3,5 tonnás autóval házakból, tömbházlakásokból régi bútort, ócskavasat, fölösleges dolgokat. Tel. 0747-816-052. (25902)

MEGSZABADÍTJUK a felesleges dolgoktól, bútoroktól pincéjét, garázsát, házát, tömbházlakását (mindennap). Tel. 0770-620-599. (25902)

MEGEMLÉKEZÉS

Ti ott vagytok, ahol nincs fájdalom, sírotokra szálljon áldás és nyugalom. Álmaitek a mennyben legyenek csendesek, a Jóisten őrökdjön pihenésetek felett. „Volt emberek. Ha nincsenek is, vannak még. Csodák. Nem téve semmit, nem akarva semmit, hatnak tovább.” (Kosztolányi Dezső) „Egy ember addig él, amíg emlékeznek rá.” (Fekete István) Fájó és szomorú szívvel emlékezünk szüleinkre, id. PÁNCZÉL DÁNIELRE halálának 25. és PÁNCZÉL JULIÁNNÁRA halálának 19. évfordulóján. Nyugodjanak békességben, az Úr Jézus szent nevében! Szerető családjuk Mezősámsondról, Mezőbándról. (25926-I)

Zene határok nélkül Marosvásárhelyen!

Június 13-án, pénteken 19:00 órakor a debreceni **Kodály Kórus** koncertezik a Kultúrpalota nagytermében.

Kortárs magyar kóruszene – a belépés ingyenes.

Helyfoglalás kötelező – max. 4 jegy/fő:

a Kultúrpalota jegypénztárában

Partner: Marosvásárhely Polgármesteri Hivatala

A bel- és külkapcsolati osztály

CityTV
MAROSVÁSÁRHELY

MAGYAR NYELVŰ ADÁS
KEDD, PÉNTEK 19:00 ÓRA

228-as
a **DIGI** hálózatban

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Romtelecom-tudakozó	• Radiológia, echográfia
- információ - 118-932	Dr. Jeremiás István - 0265/222-446
- általános - 118-800	• DIGI - 0365/400-401
• Központosított ügyelet	- 0365/400-404
(Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): 112	• Áramszolgáltató vállalat - 0800-500-929
• Rendőrség - 0265/202-305	- vidék - 0265/929
• SMURD (betegekkel kapcsolatos információk)- 0265/210-110	• Delgaz Grid - 0265/200-928
• Sürgősségi szolgálat: - gyermekeknek - 0265/210-177	- 0800/800 928
• Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal - 0265/268-330	• Aquaserv: - hideg víz-csatorna - 0265/215-702
• Prefektúra - 0265/266-801	- közönségszolgálat - 0265/208-888
• Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442 - 0265/262-907	- központ - 0265/208-800 - 08008 208-888
• Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó szolgálat, 8–16 óra között: 0736-883-110	• Fogasztóvédelmi hivatal - 021-9551
• Procardia Egészségügyi Központ - 0265/210-087 - 0770-547-384	• Vasútállomás - 0265/236-284
• Optika-Optofarm - 0265/212-304 - 0265/312 436 - 0265/250-120 - 0265/263 351	• Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás - 0265/215-119 - 0744-282-710
• Optolens szemsebészet - 0265/263-351	• Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865
• Dora Optics - 0733-553-976	- koporsók, kellékek, - 0745-606-215
• Smile Klinik fogászat - 0751-877-832	- koszorúk - 0745-606-269
	- halottszállítás - 0758-047-604
- Méltányos reklámdíj fejében állandó szereplője lehet a FONTOS TELEFONSZÁMOK rovatnak.**
Várjuk jelentkezését a 0265/268 854-es telefonon.

EndoSlim
Elhízáskezelési Központ

Személyre szabott fogyókúra programok:

**Multidiszciplináris
orvosi megközelítés**

Táplálkozási tanácsadás

Gyógyszeres kezelés

Hozzáállási tanácsadás

Dora Optics Kórház

Marosvásárhely, Strada Fabrica De Zahăr Nr. 18E

www.doraoptics.ro

0771 195 340

MÁGA ZOLTÁN

ÉS SZTÁRVENDÉGEI

**NEMZETI ÖSSZEFOGÁS
A SZÉKELYFÖLDI
ÁRVÍZKÁROSULTAK
MEGSEGÍTÉSÉÉRT**

**MAROSVÁSÁRHELY
KULTÚRPALOTA**

JÚNIUS 14.

19 óra

Spălătorie și detailing auto

Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.

autómosó és -kozmetika

Telefon: 0265/223-902

0740-393-060

- külső-belső tisztítás
- kárpittisztítás, polírozás, viaszozás

Újdonságok a Kobak könyvesboltokban:

Anna Jonas
A csokoládés
lány

Han Kang
Görög leckék

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

